

- ▶ Küresel enflasyon düşecek mi?
- ▶ Hindistan - Orta Doğu - Avrupa Ekonomik Koridoru
- ▶ Gen silahı
- ▶ Moskova Gazze çatışmasından faydalanmak istiyor

YIL: 2 / SAYI: 42

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

16-31 Ekim 2023

100

kosam.org

info@kosam.org

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Dünya genelinde enflasyon oranlarının düşeceği yönünde birtakım görüşler olsa da mevcut durumda enflasyon oranları yükselmeye devam etmektedir. 2023 yılı için küresel ortalama enflasyon %6,2 olarak tahmin ediliyor. 2026 yılı için uzun vadeli küresel enflasyonun; Kuzey Afrika ve Güney Afrika bölgelerinde %20'nin üzerinde olması beklenirken; Türkiye, Orta Doğu, Doğu Asya ve Güney Amerika Kıtasında azalma göstererek %12-%14 aralığına gerileyeceği tahmin ediliyor.
- Elektrikli araçların ünü her geçen gün giderek artarken Çin, elektrikli araçlar piyasasında Avrupa pazarını tehdit ediyor. Münih'te düzenlenmiş olan otomobil fuarına katılan firmaların yarısından fazlası Çin firmasıydı. Çin, pazarda giderek büyümeye devam ediyor.
- Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) açlığı ölçmek için kullandığı parametreler son yıllarda açlığın artmaya devam ettiğini gösteriyor. 2022 yılında yaklaşık 828 milyon insan açlıktan etkilenmiştir. 2030 yılına gelindiğinde hala 660 milyondan fazla insanın açlıktan etkilenmesi bekleniyor.
- Genetik silahlar, belirli bir ırk ya da etnik kökene mensup kişileri hedef alabilen genetik olarak tasarlanmış biyolojik silahlardır. Çin'in Üst Düzey Casusluk Teşkilatı, belirli etnik kökeni veya ırkı hedef alabilen gen silahları konusunda uyarılarda bulunuyor. Global Challenges Foundation tarafından 2021 yılında yayınlanan bir rapora göre, biyolojik silah için üzerinde uzlaşılmış bir tanımın olmaması, ülkelerin anlaşmaya uyarken bu silahları araştırmaya devam etmek için boşluklardan yararlanabileceği anlamına geliyor.
- 2023 Dünya Gıda Günü'nde "Su Yaşamdır, Su Besindir ve Lütfen Kimseyi Geride Bırakmayın." temalarına odaklanıldı. Yeterli miktarda ve kalitede olan su, biz insanlar da dahil olmak üzere dünyadaki tüm yaşamın sürdürülmesi için gereklidir. Fakat su konusunda yaşanan kayıplar giderek artıyor. Bu kayıplar sadece üretim esnasında değil aynı zamanda gıda değer zinciri sürecinde de devam ediyor.
- 7 Ekim'de başlayan Hamas-İsrail çatışma sonrası 9 Ekim'de İsrail Enerji Bakanlığı Gazze'nin 25 km kuzeybatısında yer alan ve ülke içi talebi büyük ölçüde karşılayan

Tamar platformundaki faaliyetleri durdurma kararı verdi. Mısır'ın her geçen gün artan iç talebi ülke için sıkıntı oluştururken, Türkiye'ye ve Avrupa ülkelerine sevk edilen LNG (sıvılaştırılmış doğalgaz) arzını da tehlikeye sokuyor. Yaşanan çatışmalar Hürmüz Boğazı'ndan geçen birçok LNG tankerlerinin geçişlerini ve bölgedeki doğalgaz iletim hatlarını da büyük ölçüde tehdit ediyor.

- İsrail ve Gazze arasında çatışmalar devam ederken Rusya'nın Ukrayna ile savaşı da devam ediyor. Her iki savaş da birbirini etkiliyor. Moskova, küresel çapta dikkatleri kendi üzerinden çekerek belli başlı kazanımlar sağlıyor. ABD'nin Ukrayna'ya sağladığı yüklü askeri yardımları artık Ukrayna'dan İsrail'e doğru kaydırması Rusya'nın lehine oluyor. Çatışma sebebiyle artan küresel petrol fiyatları da Rusya için önemli yararlar sağlıyor.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

16-31 Ekim 2023

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2023

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 444 1251 / 7975

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. Ekonomi Uzmanları Anketi: Ekonomistler Dünya Geneline Enflasyonun Düşmesini Bekliyor / IFO Institute (Almanya).....	1
2. Irak'taki Dolar Krizi: Jeopolitik Sonuçları olan Ekonomik İkilem / Emirates Policy Center (Birleşik Arap Emirlikleri)	2
3. Hindistan - Orta Doğu - Avrupa Ekonomik Koridoru: Yönler ve Beklentiler / Indian Council of World Affairs (Hindistan).....	3
4. Avrupa'da Çinli Elektrikli Araçlar: Avrupalı Otomobil Üreticileri İçin Bir Tehdit mi? / The International Centre for Defence and Security (Estonya).....	5
5. 7 Ekim'de Güncellenen Yarı İletken İhracat Kontrolleri / Centre for Strategic International Studies (ABD)	7
6. Mermiler ve Kripto Para: Çatışmanın Finansmanı / Observer Research Foundation (Hindistan)	9
7. Ne Kadar İhracat Yapıyoruz? / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan)..	10
8. Guangzhou'nun Nansha Kenti Akıllı Liman Gelişimi ve Dijitalleştirilmiş Ticarete Lider/ Global Times (Çin).....	12
B. POLİTİKA	14
1. Moskova Gazze'deki Çatışmadan Faydalanmak İstiyor / The Peace Research Institute Oslo (Norveç).....	14
2. İsrail Filistin Savaşının Temeli Amerika / Quincy Institute for Responsible Statecraft (ABD).....	15
3. Çin'in En Üst Düzey Casusluk Teşkilatı, Belirli Bir Etnik Kökeni veya Irkı Hedef Alabilen 'Gen Silahları' Konusunda Uyardı / South China Morning Post (Hong Kong)	17
4. Uzun Bir Jeopolitik Krize Kim Daha Hazırlıklı? / Valdai Discussion Club (Rusya)	19
5. Demokratik Erozyon Hakkında Bilinmesi Gerekenler / Brookings Institution (ABD) .	21
6. Daha Geniş Bir Çatışmaya Hazırlık: İsrail-Hamas Savaşı Nasıl İlerleyebilir? / European Council on Foreign Relations (Almanya)	23
7. Savunma Sanatı: Batı Neden Ukrayna'nın Askeri Sanayisini Büyütmesine Yardım Etmeli / ECFR (Almanya)	25

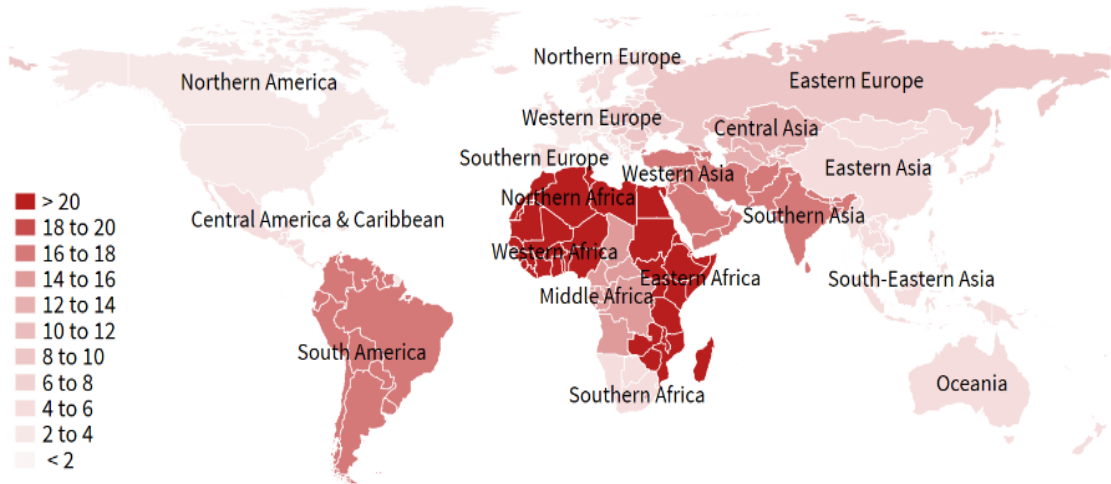
C. ÇEVRE.....	27
1. Hamas – İsrail Savaşı'nın Doğalgaz Piyasalarına Etkileri / Bruegel (Belçika)	27
2. Vietnam'daki Kahve Yetiştiricileri Biber ve Meyve Üretimine Giriyor / CIRAD (Fransa)	28
3. Kurumsal Sürdürülebilirliğin Bir Sonraki Aşaması: Tüketici Su Kullanımının Ele Alınması / World Resource Institute (ABD).....	30
4. Elektrik Sağlayıcıları %100 Yeşil Enerji Vaat Edebilir mi? / MISES Institute (ABD)	31
D. SOSYAL.....	33
1. Küresel Açlık Düşündüğümüzden Daha da Kötü / Rosa Luxemburg Stiftung (Almanya)	33
2. Afganistan Ölümcül Depremlerden Kurtulmaya Çabalarken Zorlu Bir Kış Yaklaşıyor / World Food Programme (İtalya)	34
3. 2023 Dünya Gıda Günü: Su ve Gıda Güvenliğine Yaklaşılacak Eylemler / International Food Policy Research Institute (ABD)	36
E. TEKNOLOJİ.....	38
1. Siber Köprü: Hindistan'ın Küresel Güney'de Siber Kapasite Oluşturması / Indian Council of World Affairs (Hindistan).....	38
2. Çip Diplomasisi - Teknoloji Ortaklığının Analizi / Stiftung Neue Verantwortung (Almanya)	39
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	41

A. EKONOMİ

1. Ekonomi Uzmanları Anketi: Ekonomistler Dünya Genelinde Enflasyonun Düşmesini Bekliyor / IFO Institute (Almanya)

2023 yılı için küresel ortalama enflasyon beklentisi %6,2 olurken, önceki çeyrekte %7 olan enflasyon beklentisi ile kıyaslandığında düşük kalmaktadır. Kısa vadede enflasyon beklentisinde düşüş görülse de dünya çapında enflasyon seviyesi yüksek seyretmeye devam ediyor. Uzun vadeli küresel enflasyon beklentisi (2026 yılı için) %4,5 ile hala yüksek olsa da önceki çeyrekte belirlenen %4,9'a kıyasla düştüğü görülüyor.

2024 Enflasyon Beklentisi

Kaynak: IFO Institute

Yukarıdaki grafikte 2024 yılı için bölgelere göre enflasyon beklentileri verilmiştir. Batı Afrika, Kuzey Afrika ve Doğu Afrika bölgelerinde enflasyonun %20'yi aşacağı öngörülüyor. **Türkiye**'nin dahil olduğu Orta Doğu, Güney Asya ve Güney Amerika Kıtasında enflasyonun **%18 ila %20 arasında** olacağı düşünülüyor.

2023 yılında Avrupa Birliği bölgesi enflasyon beklentilerine bakıldığında, Macaristan'ın en yüksek enflasyon oranına (%14-%16) sahip olduğu görülmektedir. Romanya'da %12-%14 arası enflasyon beklenirken, Polonya'da %10-%12 arasında beklenmektedir. Enflasyon beklentisinin en düşük olduğu Avrupa ülkeleri ise %2-%4 ile Çek Cumhuriyeti ve Danimarka'dır.

2026 Enflasyon Beklentisi

Kaynak: IFO Institute

Yukarıdaki grafikte ise 2026 yılı enflasyon beklentileri verilmiştir. 2026 yılında sadece Kuzey Afrika ve Güney Afrika bölgelerinde enflasyon beklentisi %20'nin üzerinde kalmaya devam etmiştir. **Türkiye**, Orta Doğu, Doğu Asya ve Güney Amerika Kıtasında enflasyon beklentisi azalma göstererek **%12-%14** aralığına gerilemiştir.

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2023-10-19/economic-experts-survey-economists-expect-inflation-fall-worldwide-q3-2023>

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Avrupa Birliği, Orta Doğu, Türkiye

2. Irak'taki Dolar Krizi: Jeopolitik Sonuçları olan Ekonomik İkilem / Emirates Policy Center (Birleşik Arap Emirlikleri)

Muhammed Şii Al-Sudani Hükümeti ve Irak Merkez Bankası tarafından atılan adımlara ve verilen güvencelere rağmen Irak'ın yaşadığı yüksek dolar kuru sorunu giderek büyüyor. Ülkede, 1 ABD doları 1.570 Irak dinarına ulaşırken, Irak Merkez Bankası kuruna göre 1 ABD doları 1.300 Irak dinarına tekabül etmektedir. Wall Street'in paylaştığı habere göre, Irak Hükümeti iç piyasadaki dolar talebini karşılamak için ABD Hazine Bakanlığı'ndan 1 milyar dolar talep etmiş fakat Irak piyasasındaki nakit akışından dolayı bu talep reddedilmiştir. ABD, Irak'a gönderilen birçok dolar banknotunun yasadışı

işlemler aracılığıyla İran, Suriye ve Türkiye'ye gönderildiği ve ABD'nin uyguladığı ambargoya zarar verdiği gerekçesiyle kabul edilmediğini belirtmiştir. Washington tarafı Bağdat Hükümeti'ne finansal piyasasını ve ticari işlemlerini gözden geçirmesi için baskı yapmaktadır.

Radikal bankacılık reformları ile nakit kullanımının kısıtlanması ve elektronik sistemin adapte edilmesiyle ticari işlemlerin takip altında olması talep edilmiştir. Al-Sudani, ABD'nin taleplerini memnuniyetle karşılarken uygulama ile ülkesindeki finansal sistemin düzeleceğine ve ülkede yaşanan döviz sıkıntısının büyük ölçüde çözüleceğine inanmaktadır. Al-Sudani, ülkedeki bankaların, döviz bürolarının ve tüccarların döviz talebinin Irak piyasasının döviz talebinden daha fazla olduğunu vurgulamıştır. Ülkede devam eden döviz krizi Al-Sudani Hükümeti için çeşitli sıkıntılar ortaya çıkarırken, yeni ekonomik reformları uygulamaya zorlamıştır. Para politikasının düzenlenmesi, finansal ve bankacılık sisteminin revize edilmesiyle birçok partiden ve iş adamından büyük tepkilerin geleceği öngörülmüştür. Irak'taki bazı kesimler, ABD'nin Irak ekonomi sistemine bu derece müdahale ederek ve bazı reformlara zorlayarak Irak haklarını ihlal ettiğini belirtmiştir.

Erişim: <https://epc.ae/en/details/brief/dollar-crisis-in-iraq-an-economic-dilemma-with-geopolitical-implications>

Anahtar Kelimeler: Irak, Dolar Krizi, Bankacılık, ABD, Reform, Piyasa

3. Hindistan - Orta Doğu - Avrupa Ekonomik Koridoru: Yönler ve Beklentiler / Indian Council of World Affairs (Hindistan)

9 Eylül 2023 tarihinde Hindistan'ın Dönem Başkanlığında düzenlenen G20 Zirvesi çerçevesinde Hindistan, Avrupa Birliği, Almanya, İtalya, Fransa, ABD, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE): demiryolu hatları, deniz hatları ve karayolu ağlarından oluşan **Hindistan-Ortadoğu-Avrupa Ekonomik Koridoru'**nu (IMEC) kurmak üzere birlikte çalışmayı taahhüt eden bir Mutabakat Zaptı imzaladı. Projenin üç temel unsuru bulunmakta: **birincisi** enerji şebekeleri aracılığıyla enerji kaynağı iletiminin geliştirilmesi, **ikincisi** düşük ve orta gelirli ülkelerde altyapı açığının kapatılması ve **üçüncüsü** altyapı iş

birliği yoluyla bölgesel güvenliğin artırılmasıdır. Koridor, gelişmekte olan ülkelerde altyapı açığını kapatmaya yönelik ABD liderliğindeki bir girişim olan Küresel Altyapı ve Yatırım Ortaklığı (PGII) tarafından desteklenecektir.

Koridor, Batı Asya ve Avrupa'nın gelişen pazarlarına alternatif bir ulaşım yolu sağlaması bakımından önemlidir. Hindistan'dan Avrupa'ya mal taşıma süresi ve maliyeti azalacaktır. Diğer IMEC kurucu ülkeleri, bölgesel tedarik zincirlerini güçlendirmek, ticarete erişilebilirliği arttırmak, ekonomik iş birliğini geliştirmek ve istihdam oluşturmak için bu projeye güvenmektedir. Ayrıca katılımcı ülkeler arasında güven, iş birliği ve koordinasyonu arttıracaktır. Koridor pek çok analist tarafından, gelişmekte olan pek çok ülkeyi derin borç batağında bırakan Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'ne (BRI) bir alternatif olarak görülmektedir. BRI, Çin'in çıkarlarına hizmet etmek üzere tasarlanırken IMEC çok taraflı istişareye dayanmaktadır. Öte yandan IMEC, bağlantı güzergâhları ve farklı ülkelerin katılımı açısından Uluslararası Kuzey-Güney Ulaşım Koridoru projesini tamamlayıcı niteliktedir.

ABD bu proje aracılığıyla Asya ve Afrika'da hızla büyüyen ekonomilerde kendisini alternatif bir ortak ve yatırımcı olarak tanıtmanın yollarını ararken Almanya, Fransa ve İtalya'nın da aralarında bulunduğu Avrupa ülkeleri Körfez ve Hindistan ile jeo-ekonomik nüfuzlarını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Körfez ülkeleri, özellikle de Suudi Arabistan ve BAE, ulusal ekonomilerini geliştirmek ve ekonomilerinin temelini petrolden yeşil enerji kaynaklarına doğru çeşitlendirmekle daha fazla ilgilenmektedir.

IMEC projesinin üstesinden gelmesi gereken çeşitli zorluklar vardır. **İlk** olarak, katılımcı ülkeler ortak bildiriye mali taahhütlerde bulunmamıştır. Tüm bölgeler arası bağlantı projelerinde olduğu gibi, mali sorumlulukların paylaşımı, jeopolitik ve diplomatik manevralarla ilgili zorluklar olacaktır. **İkinci** olarak, Batı Asya ülkeleri arasındaki mezhepsel, dini ve siyasi gerilimler göz önüne alındığında, bağlantı projesinin gerçekleştirilmesi için yüksek düzeyde koordinasyon ve planlama gerekecektir. **Üçüncü** olarak, Suudi Arabistan ile ilişkilerin normalleşmemesi nedeniyle demiryolu bağlantısını İsrail'e bağlamak zor olabilir. **Dördüncüsü**, İtalya, Suudi Arabistan ve BAE gibi ülkeler de KYG'nin bir parçasıdır ve bu ülkelerin KYG ve IMEC'e olan taahhütleri konusunda çatışmalar yaşanabilir. **Beşincisi**, Koridor Yunanistan'ı projeye dâhil etmiş ancak Türkiye'yi etmemiştir.

IMEC'in Güney ve Batı Asya ile Avrupa arasında daha iyi bağlantı ve ekonomik entegrasyon ile ekonomik kalkınmayı teşvik etmesi muhtemeldir. Altyapı projelerinde uluslararası iş birliği, bölgesel ve küresel ölçekte ulusal gücün ve etkinin yansıtılması için başlıca vektörlerden biri haline gelmektedir. IMEC, Asya ve Avrupa arasında çok modlu bağlantıyı sağlayarak bir bakıma eski baharat yolunu yeniden canlandırmaktadır.

Erişim: https://www.icwa.in/show_content.php?lang=1&level=1&ls_id=10060&lid=6413

Anahtar Kelimeler: Hindistan, IMEC, Koridor, G20

4. Avrupa'da Çinli Elektrikli Araçlar: Avrupalı Otomobil Üreticileri İçin Bir Tehdit mi? / The International Centre for Defence and Security (Estonya)

Bir zamanlar düşük kalite için kullanılan "Çin Malı" etiketi, özellikle elektrikli araçlar söz konusu olduğunda artık eskisi kadar olumsuz bir üne sahip değildir. Etkileyici teknolojiyle donatılmış ve fiyat açısından son derece rekabetçi olan Çinli elektrikli araç üreticileri artık gözlerini kârlı Avrupa pazarına dikmiş durumdadır. Bu yıl Münih'te düzenlenen otomobil fuarına 70'in üzerinde Çinli firmanın katılması, Avrupalı şirketlerin ve politika yapımcıların alarm vermesine neden olmuştur. Çin'in artan rekabeti Avrupa Birliği'nin rekabette kalmasını zorlaştırıyor. Avrupa Komisyonu Başkanının geçtiğimiz günlerde Çinli elektrikli araç üreticilerine karşı sübvansiyon karşıtı bir soruşturma başlattığını duyurması, AB'nin Çinli elektrikli araçlara yönelik tutumunda bir dönüşe ve tırmanma potansiyeline işaret ediyor.

2023 yılından önce AB, Çin elektrikli araçlarının Avrupa'daki artan varlığını pek dikkate almamıştır. Ancak, Çin'in 2023 yılında Avrupa'da 100.000'den fazla elektrikli araç satma yolunda ilerlemesiyle birlikte, bu büyük hacmi görmezden gelmek giderek zorlaşmıştır. AB ve Birleşik Krallık 2035 yılına kadar içten yanmalı motorlu (ICE) araçların satışını yasaklama sözü vermiş olsa da Çin, elektrikli araçların benimsenmesi konusunda Avrupa'nın çok daha ilerisindedir. 2015 yılından bu yana dünyanın en büyük elektrikli araç pazarına sahip olan Çin, 2022 yılında 5,9 milyon elektrikli araç tescil ettirirken, bu

rakam aynı yıl AB'de 2,59 milyondur. AB'de Çin'in elektrikli araç pazar payı 2019'da %0,5 iken 2021'de %3,9'a, 2023'te ise %8,2'ye yükselmiştir.

Çinli markalar pazarda giderek artan bir paya sahip olurken, Avrupa Komisyonu Başkanı Eylül 2023 tarihinde yaptığı konuşmasında küresel pazarların ucuz Çin otomobilleriyle "dolup taşıdığı" söylemiştir. Ayrıca, Çin'in elektrikli araç sübvansiyonlarını değerlendirmek üzere bir soruşturma başlatılacağı ve adil olmayan uygulamaların tespit edilmesi halinde gümrük tarifelerinin uygulanacağı duyurulmuştur. İddia edilen uygulamalar arasında Çinli elektrikli araç üreticilerinin devlete ait bankalardan ucuz krediler alması, ücretsiz ya da çok ucuz arazi ya da inovasyon faaliyetlerinde devlet desteği ve korumacılık yer almaktadır. Blok içinde Fransa, 2023'ün ilk çeyreğinde Fransa'nın elektrikli araç teşviklerinin %40'ının Çinli elektrikli araç üreticilerine gitmesiyle bu hareketin en büyük destekçisi konumundadır. Almanya ise Çin'e yaptığı otomotiv ihracatı nedeniyle bu hamleyi daha az desteklemektedir.

Kaynak: Matthias Schrader

Çin Ticaret Bakanlığı sözcüsü resmi bir yanıtla AB'nin planladığı önlemleri korumacı olarak nitelendirmiş, bunların küresel otomotiv endüstrisine zarar vereceğini ve Çin-AB ilişkilerini olumsuz etkileyeceğini söylemiştir. Çin'in elektrikli araçlarını Avrupa pazarında gerçekten dumping yapıp yapmadığı tartışmalıdır. Ekonomide "dumping", yabancı bir

şirket tarafından üretilen bir ürünün iç pazarda üretim maliyetinden daha düşük bir fiyata satılması olarak tanımlanabilir.

AB için asıl zorluk elektrikli araç üretiminde rekabet gücünü artırmaktır. Bu zorluk Çin'e karşı potansiyel cezalandırıcı gümrük vergileriyle çözülemeyecektir. Asıl soru, AB'nin Çin'in ihlal ettiği iddia edilen çok taraflı ticaret kurallarına bağlı kalarak daha rekabetçi bir temiz teknoloji endüstrisini teşvik etmek için sanayi politikasını nasıl geliştirebileceğidir. AB yeterince hızlı hareket etmez ise 14 milyon Avrupalının işi riske girebilir. Potansiyel ekonomik sonuçların yanı sıra elektrikli araç teknolojisinde geri kalmak, elektrikli araçların ve ordunun çeşitli uygulamalar için otonom teknolojilerden giderek daha fazla yararlanması nedeniyle askeri teknolojide Çin'e karşı zemin kaybetmek anlamına da gelebilmektedir.

Erişim: <https://icds.ee/en/chinese-evs-in-europe-a-threat-to-european-automakers/>

Anahtar Kelimeler: Çin, Damping, Elektrikli Araç, Avrupa

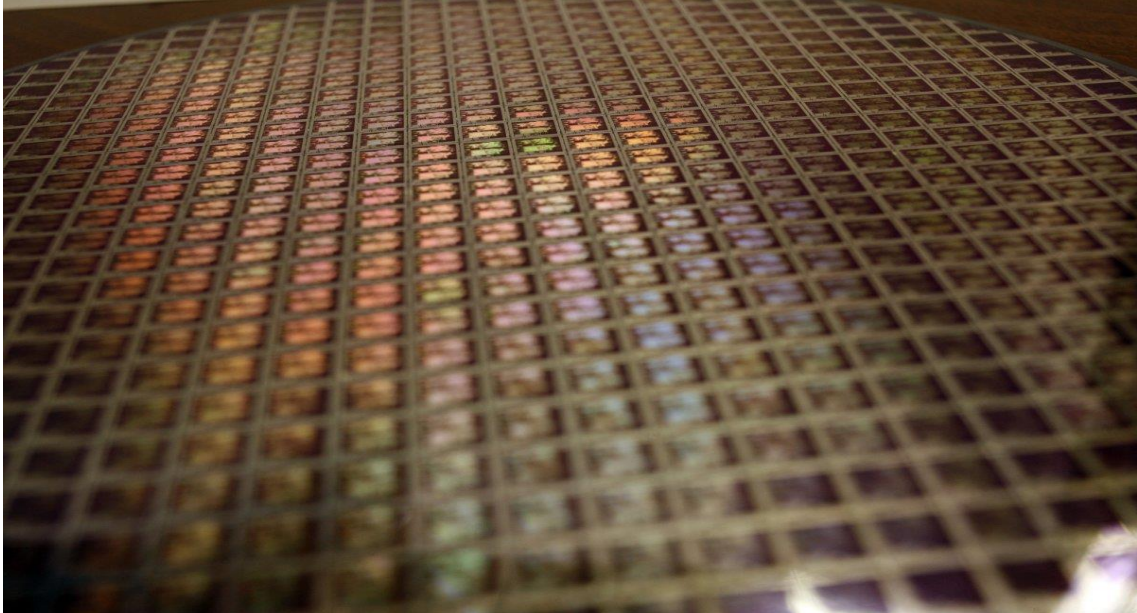
5. 7 Ekim'de Güncellenen Yarı İletken İhracat Kontrolleri / Centre for Strategic International Studies (ABD)

7 Ekim 2022'de Amerika Birleşik Devletleri, ABD girdileriyle yapılan gelişmiş yapay zekâ çiplerini kontrol ederek Çin'in askeri modernizasyon çabalarını kısıtlamayı amaçlayan bir dizi ihracat kontrolü yayınlamıştır. Yaklaşık bir yıl sonra Sanayi ve Güvenlik Bürosu, kuralların etkinliğini zayıflatan bazı boşlukları kapatmak amacıyla orijinal kuralları revize eden güncellenmiş bir dizi kural yayınlamıştır. Yayımlandıktan 30 gün sonra yürürlüğe girecek olan revizeli kurallar, ihracat kontrollerinin asıl amacından büyük bir sapma olmamakla birlikte, nasıl işlediklerini ve nereye yönelik olduklarını etkileyecek önemli değişiklikler içermektedir.

Güncellemeler üç ana kural içermekte olup, ilk olarak yeni düzenlemeler kapsamında hangi çiplerin söz konusu olacağına dair sınırlar belirlemektedir. Yönetim, bir parametre olarak performans yoğunluğu karşılığında ara bağlantı hızından vazgeçmiştir. Büyük ölçüde, "Intel'in Gaudi2" çipleriyle birlikte şirketin kurallara uymak için tasarladığı "Nvidia tarzı A800 ve H800" çiplerinin yayılımını önlemeyi amaçlıyor. Etkilenen firma

sayısı her ne kadar düşük olsa da güncel durum şüphesiz çok daha fazla sayıda çipi kapsayacaktır. Güncellenen kurallar çerçevesinde çip ihracatı; merkezi Çin, Makao ve ABD'nin silah ambargosu uyguladığı ülkelerde bulunan şirketlerle sınırlandırılacaktır. Yapılan güncellemenin etkisi, D:1, D:4 ve D:5 ülke tanımlarını kapsayan ilave 43 ülkenin artık genişletilmiş lisanslama gerekliliklerine tabi olacaktır. D:1 kategorisi ulusal güvenlik riski taşıyan ülkeleri kapsarken, D:4 füze teknolojisini içermekte, D:5 ise silah ambargosu uygulanan ülkelerin listesini oluşturmaktadır. Güncellenen ülkeler arasında, geçmiş yıllarda çip ithalat ve ihracatı nispeten sınırlı olmasına rağmen günümüzde çip ticaretinde anormal bir artış gösteren Kırgızistan gibi ülkeler de yer almaktadır.

Yönetimin askeri kullanımlar için gelişmiş yapay zekâ çiplerini kontrol etme hedefi ve revize edilen kuralların asıl amacı, ABD'nin ulusal güvenlik çıkarlarını korumak olduğu bilinmektedir. Ancak, Yönetim müttefiklerle iş birliğinin değerini bilmekte ve yapılan kontrollerin başarısının müttefiklerin katılımına ve ortaklığına bağlı olduğunun tamamen farkındadır. Ayrıca, ABD hükümeti kuralları yıllık bazda güncelleyeceğini öngörmekte ve gelişen teknoloji ortamıyla birlikte değişen hedeflerin kuralların etkinliği için kilit önemde olacağını sinyali vermektedir.

Kaynak: Yoray Liberman

Erişim: <https://www.csis.org/analysis/updated-october-7-semiconductor-export-controls>

Anahtar Kelimeler: Yarı İletken Çip, ABD, İhracat Kontrolleri

6. Mermiler ve Kripto Para: Çatışmanın Finansmanı / Observer Research Foundation (Hindistan)

Kripto paranın sürekli gelişen jeopolitik arenadaki rolü, karmaşıklıklarla dolu bir rivayettir. Mevcut dünya düzenindeki faaliyetler ve kargaşa durumu göz önüne alındığında, söz edilen rivayetler genellikle iyimserlik değil endişe uyandırıyor. Rusya-Ukrayna çatışması, kripto para birimi ile küresel meseleler arasındaki karmaşık ilişkiye odaklanılmasını sağlamış, benzer bir eğilim şimdi de İsrail-Filistin çatışmasında ortaya çıkmıştır. Günlerdir devam eden ve şiddetlenen İsrail-Filistin çatışması hayati sorular ortaya çıkarıyor: Yaşanan çekişmeli kargaşaların arkasındaki finansal mekanizmalar nelerdir ve kripto paralar böylesine karmaşık bir bulmacanın ne kadar içerisinde yer almaktadır?

Ukrayna'daki savaşta “**Kripto para**” önemli bir rol oynamıştır. Destekçileri Ukrayna'ya 212 milyon ABD doları üzerinde kripto bağış yapmış ve bağışın 80 milyon ABD doları doğrudan Ukrayna hükümetine aktarılmıştır. Fonlar, kripto para birimlerinin hızlı ve merkezi olmayan yapısı sayesinde koruyucu teçhizattan tıbbi malzemeye kadar savaşla ilgili çeşitli ihtiyaçları desteklemiştir. Benzer şekilde, Hamas'ın Gazze'de gerçekleştirdiği son saldırıların arkasındaki finansman kaynaklarının ortaya çıkarılması, kripto para birimlerinin rolünü gündeme getirmiştir. Soruşturmalar; Hamas, Filistin İslami Cihad Örgütü ve Hizbullah da dahil olmak üzere İsrail-Filistin çatışmasında aktif olan gruplara önemli miktarda kripto para akışına ışık tutmuştur. Ortaya çıkan bilgilerden sonra, kripto para biriminin savaş gruplarının operasyonlarında ne ölçüde yardımcı olduğuna dair soruları gündeme getirmiştir.

Kapsamlı şekilde yapılan bir analizde, Filistin İslami Cihad Örgütü'nün 2021 Ağustos-2023 Haziran tarihleri arasında 93 milyon ABD doları tutarında kripto para aldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca Hamas grubu, yine aynı tarihler arasında 41 milyon ABD doları tutarında kripto para fonu sağlamayı başarmıştır. 2019 yılı ocak ayında Hamas, El Kassam Tugayları aracılığıyla bağış toplamak için kripto para kullanmaya başlamıştır. Faaliyetlerin desteklemesi için bir sosyal medya kampanyası başlatılmıştır. 2021 yılı yaz döneminde Hamas tarafından İsrail ile artan çatışmaların ortasında, kripto bağışında önemli bir artış olmuş ve birkaç gün içinde 73.000 ABD dolarından fazla fon elde edilmiştir. Ancak İsrail,

El Kassam Tugayları tarafından kontrol edilen 84 kripto cüzdanı tespit ederek, içlerinde tutulan fonlara el konulması için emir vermiştir.

Kripto para birimleri ve küresel çatışmaların kesişmesi, yenilikçi finansal ortamın ikili doğasını aydınlatmıştır. Ukrayna'daki çatışma kriptonun acil durumlarda hızlı bir şekilde kaynak sağlayabildiğini ve merkezi olmayan finansın, potansiyelini teşvik etme konusundaki olağanüstü etkinliğini gözler önüne sermiştir. Ancak bazı olumlu durumların dışında kötü ve etik olmayan amaçlar için de kullanılabildiği sebebiyle gölgede kalmıştır. İsrail-Filistin savaşı; milliyet, siyaset, toprak, kültür ve din ile ilgili derin meseleleri içeren çok yönlü bir sorundur. Dünya bu karmaşıklıklarla yüzleşirken, güvenlik ve yenilikçilik arasında şiddetli rekabet de ilerlemeye devam etmektedir.

Kaynak: ORF

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/bullets-and-bitcoin-financing-conflict/>

Anahtar Kelimeler: Kripto Para, İsrail-Filistin, Hamas, Fon

7. Ne Kadar İhracat Yapıyoruz? / Centre for Aerospace & Security Studies (Pakistan)

Genel ticaret dengemiz, yani ne kadar ihracat ve ithalat yaptığımız sorusu, her zaman önemli bir endişe kaynağı olmuş ve özellikle son zamanlarda birbirini izleyen pek çok yönetimin başını ağrıtmıştır. Bir ülkenin hem ihracat hem de ithalat miktarının yüksek

düzeyde olması ve her ikisinin de kabaca eşit miktarda olması genellikle idealdir. İhracatın çok yüksek olması halinde, para biriminin aşırı değer kazanması, döviz fazlasının yeniden yatırıma dönüştürülmesi ihtiyacı ve enflasyon gibi olumsuz etkiler ortaya çıkar. İthalat çok yüksekse, bir ülke ithalat faturasının döviz ihtiyacını karşılamak için borçlanmak zorunda kalır, bu da rezerv sıkışıklığına ve para biriminin devalüasyonuna yol açar.

Hükümetler için ticaret dengesini sağlamak sürekli bir sorun teşkil etmekte ve zaman zaman bir denge görüntüsü elde etmek için ters etki oluşturan ya da kendi kendini yok eden önlemlere başvurmaktadır. Bunun en önemli örneği, Devlet Bankası'nın geçen yıl akreditif (LCS) ihracına yönelik kısıtlayıcı politikalarıdır ki bu da zaten küresel ekonomik çalkantıların yaşandığı gergin bir dönemde sanayi üretiminin azalmasına katkıda bulunmuştur. Her ne olursa olsun, Pakistan'ın mutlak ithalat hacmi bu kadar büyük bir ülke için nispeten düşüktür ve mesele ihracatı artırmak ve ekonomiyi yerleştirerek değer değişiminin çeşitli seviyelerinde ithalattan uzaklaşmaktır.

Pakistan İş Konseyi tarafından yayınlanan son veriler, Pakistanlı şirketlerin ihracat ve ithalat değerlerini ciddi ölçüde eksik faturalandığını ve 8 milyar dolara varan bir tutarsızlık olduğunu göstermektedir. Pakistan İş Konseyi (PBC), sadece dört ülkeyle (İngiltere, Almanya, Singapur ve Çin) olan ticaret hacmine bakarak önemli bir tutarsızlık tespit etmiştir: Pakistanlı ithalatçılar toplam 18 milyar dolarlık bir ithalat değeri bildirirken, bu 4 ülke Pakistan'a 26 milyar dolarlık bir ihracat bildirmiştir. Benzer şekilde, Çin'e yapılan ihracatta da 600 milyon dolarlık bir eksik faturalandırma söz konusudur.

Döviz rezervlerinin düşük olduğu, vergi tahsilatının yetersiz olduğu ve ticaretin geliştirilmesinin öncelikli olduğu bir dönemde, ticaret değeri ve hacminin bu şekilde eksik raporlanması, ekonomide birçok unsuru aynı anda etkilediği için ciddi bir endişe oluşturmaktadır.

Ticaret gözetiminin iyileştirilmesine ilişkin özel sorun çeşitli tedbirlerle çözülebilmektedir. **İlk** olarak, ticaret ortağı olan başlıca ülkelerin denetim organlarıyla veri paylaşımı daha net bir resim ortaya koymaya yardımcı olabilir ve verilerin çapraz referanslanmasına olanak tanıyarak başlıca ortaklarla sektörler arasındaki önemli farklılıkları vurgulayabilir. **İkinci** olarak, kaçakçılık ve yasadışı sınır ötesi akışlara karşı

sertliğin sürdürülmesi gereklidir. Hükümet, son zamanlarda bu tür faaliyetleri engelleme konusunda mükemmel bir iş çıkarmış ve bu da Rupî'nin yeniden değer kazanmasıyla sonuçlanmıştır. **Üçüncüsü**, en fazla tutarsızlık gösteren sektörler için daha sert cezai tedbirler (örneğin para cezaları) gereklidir. **Dördüncüsü**, ilgili kurumlarda bilgisayar ve teknoloji kullanımı gereklidir. Tüm bu tedbirler, başarılı bir ekonomik canlanmaya öncülük etmeye yönelik kararlı bir tutumla alınmalı, ekonomik anlayışa, tahminlere, planlamaya ve karar alma süreçlerine daha fazla açıklık getirmek için bu tür tedbirler proaktif bir şekilde sürdürülmelidir.

Erişim: <https://casstt.com/how-much-do-we-export/>

Anahtar Kelimeler: Döviz, İthalat, İhracat, Ticaret, Pakistan

8. Guangzhou'nun Nansha Kenti Akıllı Liman Gelişimi ve Dijitalleştirilmiş Ticarete Lider/ Global Times (Çin)

Nansha Limanı Faz-IV Projesi olarak bilinen akıllı liman, Güney Çin'in Guangdong Eyaleti, Guangzhou'daki Çin (Guangdong) Pilot Serbest Ticaret Bölgesi (FTZ) Nansha Bölgesi içinde dikkat çekici bir girişimdir. Ülkenin ilk dijital hizmet ticareti toplama platformu olan Nansha FTZ, dış ticaretin inovasyonla desteklenmesine öncülük etmektedir. 2015 yılından bu yana, serbest ticaret bölgesi tarafından sunulan politikalar ve teşvikler Nansha'yı uluslararası ticaret için gelişmiş bir geçide dönüştürmüştür. Stratejik konumu, mükemmel liman tesisleri ve uluslararası ticaret yolları burayı malların dolaşımı için ideal bir merkez haline getirmiştir.

Faz-IV projesi resmi olarak 2022 yılı temmuz ayında faaliyete geçmiştir. Nansha Limanı Faz-IV Projesinin baş mühendisi Huang Binglin, Global Times'a yaptığı açıklamada, otomasyon tasarımı nedeniyle tersane için sadece dört ila beş işçiye ihtiyaç duyulduğunu söylemiştir. Sürücüsüz kamyonlar 24 saat boyunca kesintisiz çalışabiliyor, sıfır emisyonlu lityum pillerle çalışıyor ve hatta kendi kendilerini şarj edebiliyorlar. Bu otomatik tasarımlar sayesinde işgücü geleneksel limana kıyasla %70 oranında azalırken, yükleme ve boşaltma verimliliği artmıştır. Huang, geleneksel limanda daha önce 26 konteyner elleçlenirken, akıllı limanın artık saatte 30 konteyner elleçleyebildiğini ifade etmektedir.

Guangzhou Liman Grubu lojistik merkezi müdürü, Global Times'a yaptığı açıklamada, Nansha Limanı'nın soğuk zincir lojistiğinde önemli bir ilerleme kaydettiğini ve bunun Nansha'nın soğuk zincir endüstrisinin gelişimiyle yakından bağlantılı olduğunu söylemiştir. 2022 itibarıyla Nansha Limanı'nın konteyner hacmi 18,39 milyon TEU'ya ulaşmıştır. Aynı yıl, Nansha FTZ'nin toplam ithalat ve ihracat hacmi bir önceki yıla göre %42,6 artışla 210,9 milyar yuana ulaşmıştır. Ayrıca Nansha FTZ, ülkenin ilk dijital hizmet ticareti toplama platformu olan Küresel Kalite Dağıtım Merkezi Dijital Hizmet Ticaret Platformu'nun lansmanı ile ticaret faaliyetlerini daha da kolaylaştırmak için dijital ticaret eko-sisteminin inşasını hızlandırmaktadır.

Xinhua Haber Ajansına göre, 2013 yılında Şanghay'da ilk pilot FTZ'nin kurulmasından bu yana Çin, Hainan Serbest Ticaret Limanına ek olarak şimdiye kadar 21 FTZ kurmuştur. Çin, ekonomisini daha da açmayı ve küresel ticareti kolaylaştırmayı hedeflerken, Nansha da dahil olmak üzere FTZ'lerin kurulması yeni reformları ülke çapında uygulamadan önce test etmek için deneysel bölgeler olarak hizmet etmektedir. Uzmanlar, bu bölgelerin aynı zamanda ticaretin kolaylaştırılması, yatırımların serbestleştirilmesi ve finansal yenilikler için pilot bölge işlevi gördüğünü ve Çin'in genel ekonomik kalkınması için değerli bilgiler sağladığını söylemektedir. Nansha FTZ bugüne kadar 913 inovasyon başarısı elde etmiş ve bunlar daha sonra ülke çapında tanıtılmıştır.

Kaynak: Qi Xijia

Erişim: <https://www.globaltimes.cn/page/202310/1300655.shtml>

Anahtar Kelimeler: Akıllı Liman, Dijital, Liman, Çin, Küresel Ticaret

B. POLİTİKA

1. Moskova Gazze'deki Çatışmadan Faydalanmak İstiyor / The Peace Research Institute Oslo (Norveç)

Rusya'nın Ukrayna ile devam eden savaşı 600. günü aşarken, İsrail ile Gazze arasında devam eden çatışmalar 10. gününü devirmiştir. Her iki savaşın da birbirlerine olan etkileri ortaya çıkmaya devam etmektedir. Moskova'nın en büyük kazanımlarından birisi küresel çaptaki tüm dikkatlerin Ukrayna Savaşı'ndan, Gazze saldırılarına çekilmesi olmuştur. Diğer bir pozitif kazanım ise ABD'nin Ukrayna'ya sağladığı yüklü askeri yardımları artık Ukrayna'dan İsrail'e doğru kaydırması doğal olarak Rusya'nın yararına olmaktadır. Fakat, bazı ABD'li ve Batılı kuruluşlar İsrail'e yapılan yardımların Ukrayna'ya yapılan yardımları azaltmayacağını özellikle vurgulamıştır. Moskova, ABD'nin İsrail'e verdiği güçlü desteğin geleneksel olarak Filistin davasına sempati duyan Avrupalı müttefikleriyle olan ilişkilerde yeni sorunlar oluşturabileceğini düşünüyor. Avrupa Birliği ve Fransa tarafından Hamas'a yönelik ağır kınama ve eleştirilerin Moskova'nın beklentilerine gölge düşürdüğü söylenmiştir.

Kaynak: Ahmed Zakot

Rusya'nın İsrail ile Hamas arasında başlayan çatışmalara ilk cevabı biraz geç olmuştur. Çatışmanın ikinci gününde Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov Arap Birliği Genel Sekreteri Ahmed Aboul Gheit ile görüşmüş ve acil olarak ateşkes yapılması gerektiğini

vurgulamıştır. Ertesi gün Putin, Irak Başbakanı Al-Sudani ile görüşmüş ve çatışmanın sebebi olarak ABD'nin Orta Doğu politikalarını işaret etmiştir. Putin, Bişkek'te gerçekleştirilen Bağımsız Devletler Topluluğu Zirvesi'nde de İsrail lehine hiçbir şey söylememiş, Filistinlilerin yaşadığı kayıpların çeşitli sonuçları olacağı konusunda uyarıda bulunmuştur. Rusya, Gazze'de yaşanan olayların Orta Doğu'da geniş yankı uyandıracak ve şiddetli bir kargaşaya sebep olacağını öngörmektedir. Moskova'daki dış politika uzmanları bölgede yaşanan çatışmaların Rusya'nın çıkarlarıyla mükemmel şekilde uyacağı konusunda hemfikirdir. Çatışma sebebiyle artan küresel petrol fiyatları da Rusya için olumlu bir gelişme olmaktadır.

Erişim: <https://blogs.prio.org/2023/10/moscow-seeks-to-benefit-from-fighting-in-gaza/>

Anahtar Kelimeler: Filistin, İsrail, Hamas, Rusya, ABD, Ukrayna, Çatışma

2. İsrail Filistin Savaşının Temeli Amerika / Quincy Institute for Responsible Statecraft (ABD)

Filistin ve İsrail ölen vatandaşlarının yasını tutup korkuyla kayıplarından haber beklerken, suçlayabilecek birilerini arama ihtiyacı karşı konulmaz bir hal almıştır. İsrail ve destekçileri tüm suçu Hamas'a yüklerken, onlar için İsraili sivillere yönelik saldırının doğrudan sorumluluğu Hamas'a aittir. Filistin'in davasına daha yakın hissedenler için bu trajedi, İsrail'in uzun yıllardır Filistin'e uyguladığı sert ve işgalci politikanın kaçınılmaz sonucu olarak görülmektedir.

Taraflardan hangisinin daha hatalı olduğu konusunda tartışmak yalnızca İsrail ile Filistin arasındaki uzun çatışmayla ilişkisi bulunan diğer önemli nedenleri gizlemektedir. 1991'de Amerika Birleşik Devletleri Orta Doğu meselelerinde bir dış güç olarak ortaya çıkmış ve çıkarlarına hizmet eden bir bölgesel düzen kurmaya başlamıştır. Bu bağlamda son iki haftadır devam eden trajik olaylara neden olan **beş önemli unsur** bulunmaktadır.

İlk unsur 1991 Körfez savaşı sonrasında Madrid Barış konferansında gerçekleşmiştir. Saddam Hüseyin'in bölgesel güç dengesine yönelik tehdidini ortadan kaldıran ABD, asgari gücünün ve diplomatik saltanatının çarpıcı bir gösterisini sergilemiştir. Sovyetler

Birliği'nin çöküşü yaklaşırken, Amerika Birleşik Devletleri sürücü koltuğuna geçmiştir. Dönemin Başkanı George H. W. Bush, Dışişleri Bakanı James Baker ve deneyimli bir Orta Doğu ekibiyle Ekim 1991'de İsrail, Suriye, Mısır, Avrupa Ekonomi Topluluğu ve Ürdün/Filistin delegasyonundan oluşan bir barış konferansı toplama fırsatı yakalamıştır. İran konferansa davet edilmemiş ve bir "reddedici" güçler toplantısı düzenleyerek Hamas ve İslami Cihad da dahil olmak üzere Filistinli gruplara ulaşarak dışlanmaya tepki göstermiştir. Üstelik Madrid Konferansı sadece İsrail-Filistin çatışması üzerine bir konferans olarak değil, yeni Ortadoğu düzeninin belirleyicilerinden birisi olarak görülüyordu. Oslo Anlaşmalarının müzakere süreci aksadığı ve İsrail'in müzakere edilen bir çözüme verdiği desteği baltaladığı için, zamanla barış daha da zor hale geldi. İran ile Batı'nın ilişkileri kötüleştikçe, Hamas ile İran arasındaki bağlar güçlendi.

İkinci kritik olay ise 11 Aralık 2001 terörist saldırıları ve ABD'nin 2003 yılında Irak'ı işgalidir. Irak'ı işgal etme kararı Irak-Filistin davasını çeşitli şekillerde desteklemiş olsa da yalnızca teğetsel olarak İsrail-Filistin çatışmasıyla ilgilidir. George W. Bush yönetimi, Saddam'ı devirmenin Irak'ın imha silahları tehdidini ortadan kaldıracığına, muhaliflere ABD iktidarını hatırlatacağına, teröre daha geniş çapta darbe vuracağına ve tüm Ortadoğu'nun demokratik bir çizgide radikal dönüşümünün önünü açacağına inanıyordu. Körfez'deki güç dengesinde bu değişim Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkelerini alarma geçirdi ve İran'dan gelen ortak tehdit algısı, bazı Arap devletlerinin İsrail ile ilişkilerini değiştirmek de dahil olmak üzere bölgesel ilişkileri önemli biçimde yeniden şekillenmeye başlamıştır.

Üçüncü önemli olay ise o zamanki ABD Başkanı Donald Trump'ın İran ile 2015 Ortak Kapsamlı Eylem Planı'nı terk etmesi ve bunun yerine "maksimum baskı" politikasını benimsemesidir. Kötü verilmiş bu kararın talihsiz sonuçları olmuştur. Ortak Kapsamlı Eylem Planından ayrılmak İran'ın nükleer programını yeniden başlatmasına ve gerçek silah kabiliyetine yaklaşmasına sebep olmuştur. Bu baskı kampanyası İran'ın Basra Körfezi ve Suudi Arabistan'daki petrol sevkiyatlarına ve tesislerine saldırılmasına neden olmuştur.

Dördüncü gelişme Trump'ın Ortak Kapsamlı Eylem Planından ayrılma kararının bir uzantısı olan Abraham Anlaşmalarıydı. Bu anlaşmalar; İsrail, Fas, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri ve Sudan arasındaki ilişkileri normalleştiren bir dizi ikili anlaşmadır.

Eleştirmenler, anlaşmaların barışı ilerletmek için yeterince başarılı olmadığını çünkü Arap hükümetlerinin aktif olarak İsrail'e düşman olmadığını veya zarar verecek güce sahip olmadığını belirtmiştir.

Beşinci faktör ise ABD'nin barış sürecindeki başarısızlığıdır. Washington, Oslo Anlaşmalarından bu yana ABD barış sürecini tekeline almış ve yıllar içindeki çabaları nihayetinde hiçbir yere varamamıştır. Eski ABD Başkanları Bill Clinton, George W. Bush ve Barack Obama ABD'nin iki devletli bir çözüme ulaşmaya kararlı olduğunu defalarca ilan ettiler ancak bu sonuç artık her zamankinden daha uzak ve imkânsız durmaktadır.

Kaynak: Reuters

Erişim: <https://quincyinst.org/2023/10/19/america-is-a-root-cause-of-israel-and-palestines-latest-war/>

Anahtar Kelimeler: ABD, Filistin, İsrail, Savaş, Barış

3. Çin'in En Üst Düzey Casusluk Teşkilatı, Belirli Bir Etnik Kökeni veya Irkı Hedef Alabilen 'Gen Silahları' Konusunda Uyardı / South China Morning Post (Hong Kong)

Devlet Güvenlik Bakanlığı resmi WeChat hesabından yaptığı açıklamada, bazı ülkelerin Çin halkını 'gizli amaçlar' için hedef aldığını belirtti. Bazıları bunu 'bilim kurgu' olarak

adlandırırsa da araştırmacılar gelişmiş DNA dizilimi, genetik veri ve yapay zekanın '**etnik biyolojik silahları**' gerçeğe dönüştürebileceğini söylemektedir.

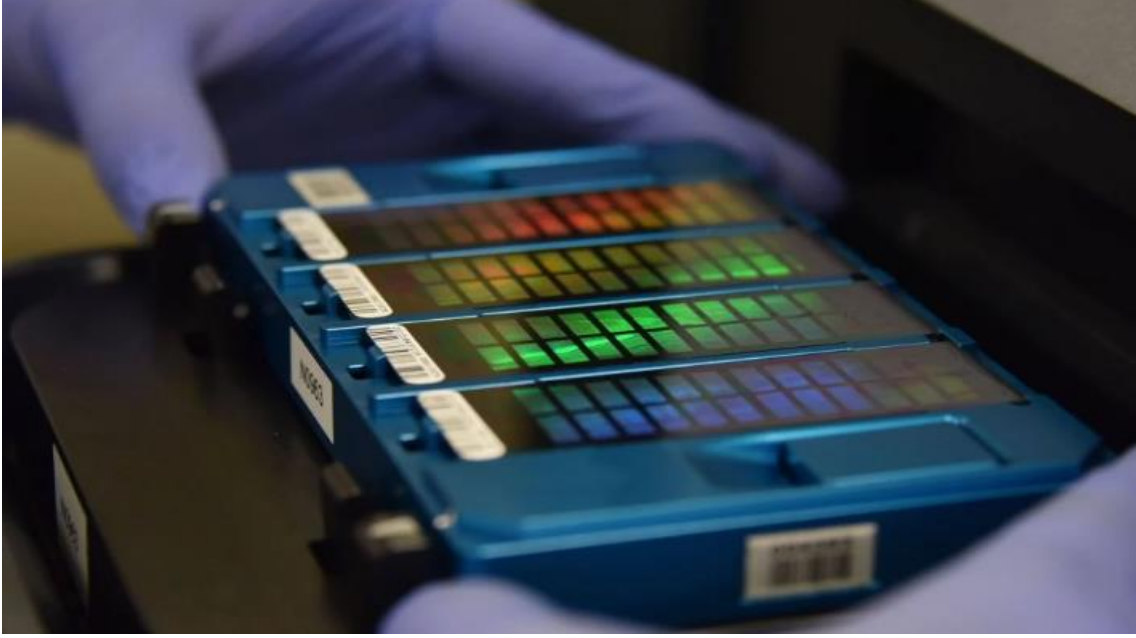
Stratejik Riskler Konseyi'nden bazı araştırmacılar geçen yıl şubat ayında yayınladıkları bir raporda, biyolojik silahların caydırıcı olma tehdidinin "yersiz" olduğunu çünkü hiçbir ülkenin pandemi etkilerinden korunamayacağını belirtmiştir. Etnik biyolojik silahlar olarak da bilinen genetik silahlar, belirli bir ırk ya da etnik kökene mensup kişileri hedef alabilen genetik olarak tasarlanmış biyolojik silahlardır. Çin Bakanlığı, insan DNA'sının %99,9'a kadarının dünyadaki tüm bireyler arasında paylaşılmasına rağmen, belirli bir etnik köken veya ırktan olanları ayıran önemli genetik farklılıklar olduğunu söylemiştir. Bakanlığa göre, bu farklılıklar "önceden belirlenmiş bir ırktan hedefleri öldürmek" için kullanılabilir.

Genetiği değiştirilmiş biyolojik ajanlar kavramı, Covid-19 pandemisinin başlangıcında, bazı bilim insanlarının hastalığa neden olan virüsün doğal kaynaklı görünmediği hipotezini ortaya atmasıyla kamuoyunun dikkatini çekmiştir. 2020 yılı ocak ayında Scripps Araştırma Enstitüsü Bulaşıcı Hastalık Genomik Direktörü, bir e-postada kendisinin ve diğer bilim insanlarının virüsün genomunu "evrim teorisinden beklentilerle tutarsız" bulduklarını belirtmiştir. Yaygın olarak benimsenen bilimsel görüş, Covid-19 salgını nedeninin genetik mühendisliği olmadığı yönünde olsa da dünyaya böyle bir tehdit olasılığının altını çizmiştir.

Genetik biyolojik silahların potansiyel tehdidine ilişkin endişeler yeni değildir. İngiliz Tabipler Birliği tarafından 1999 yılında hazırlanan bir raporda, bu tür silahların yakın gelecekte oluşmasının mümkün olabileceği uyarısında bulunulmuştur. James Martin Centre for Nonproliferation Studies tarafından 2021 yılında hazırlanan bir raporda "genetik profillemeye dayalı olarak belirli gruplar üzerindeki etkiyi optimize etmek" için tasarlanmış bir silah sisteminin mümkün olduğu, ancak çeşitli teknik zorluklarla karşı karşıya olduğu belirtilmiştir. Çin, Rusya ve ABD'nin imzacısı olduğu Biyolojik Silahlar Sözleşmesi, bu tür silahların geliştirilmesini ve kullanılmasını yasaklamayı amaçlayan küresel bir güvencedir.

Global Challenges Foundation tarafından 2021 yılında yayınlanan bir rapora göre, sözleşme kapsamındaki devletlerin bu tür silahları imha etmeleri beklenirken, biyolojik

silah için üzerinde uzlaşmış bir tanımın olmaması, ülkelerin anlaşmaya uyarken bu silahları araştırmaya devam etmek için boşluklardan yararlanabileceği anlamına gelmektedir.

Kaynak: AFP

Erişim: https://www.scmp.com/news/china/science/article/3239723/chinas-top-spy-agency-warns-gene-weapons-able-target-specific-ethnicity-or-race?module=more_top_stories_int&pgtype=homepage

Anahtar Kelimeler: Çin, ABD, Genetik Silah, Biyoloji, Gen

4. Uzun Bir Jeopolitik Krize Kim Daha Hazırlıklı? / Valdai Discussion Club (Rusya)

Valdai Club Program Direktörü Andrey Sushentsov, dünyanın onarılamaz bir şekilde değiştiğini ve Batı'nın Rusya'ya karşı uluslararası camiaları birleştirmekte zorlandığını söylemiştir. Yeni uluslararası ortamda jeopolitik, dünyadaki ekonomik etkileşimin yapısını giderek daha fazla belirlemeye başlamaktadır. Farklı ülkelerde, siyasi çevrelerde ve ulusal elitlerde uzayıp gidecek uzun vadeli büyük bir siyasi döngünün içinde bulunduğumuz belirtilmektedir. **Mevcut jeopolitik krizin en az birkaç yıl süreceği** yönünde tahminler bulunurken, Amerikan açık kaynaklarına göre üst düzey yetkililer 6-

7 yıllık bir süre belirtmektedir. Bu, durumu daha basit hale getirmese de olayların gelişimi için belirli bir **öngörülebilirlik** sağlamaktadır.

Sadece bir yıl önce, farklı ülkelerdeki iş çevreleri jeopolitiğin artık küresel ekonomiyi belirlediği gerçeğini kabullenmekte zorlanıyordu. Stratejik açıdan bakıldığında, Alman hükümeti artık transatlantik bağlantıyı güçlendirmenin ve ABD ile koşulsuz bir ittifaka dayanmanın uzun vadede daha fazla getiri sağlayacağını varsaymaktadır. Söz konusu olan hala Rusya'nın zayıflatılması bunun sonucunda da Berlin, büyük miktarda kaynağın serbest kalacağını ve Alman sanayisinin bundan fayda sağlayacağını ummaktadır. ABD mevcut uzun süreli krizde kendini rahat hissetmektedir. Geçtiğimiz 25 yıl boyunca Amerikan askeri bütçesi, seferi askeri operasyonlar için yıllık en az 100-130 milyar dolar finansman içermektedir. Afganistan'daki askeri operasyon sona erdiğinde, bu kaynakları Amerikan hayatlarını kurtarmak açısından oldukça ekonomik bir şekilde harcama fırsatı ortaya çıkmıştır.

Kaynak: Reuters

Amerika'nın Avrupa kıtasındaki müttefikleri üzerindeki kontrolü de güçlenmektedir. Amerikalılar Rusya'ya çevrelerken Pasifik'teki komşu ülkelerle ilişkiler kurarak Çin'i de çevrelemeye çalışmaktadır. Pekin, Amerika'nın Çin üzerindeki baskısını, ABD-Çin ilişkilerini tamamen bozmaya yönelik gerçek bir arzudan ziyade bir hazırlık gösterisi olarak görmektedir. Bu durum Amerikalıları, Tayvan konusunda olduğu gibi sadece göstermelik nitelikte değil, aynı zamanda Çin'in komşularıyla ikili ve çok taraflı askeri-siyasi gruplar oluşturarak oldukça keskin ve meydan okuyan adımlar atmaktan

alikoymamaktadır. Rusya'nın çıkarları açısından en endişe verici olanı, devam etmekte olan Hindistan-Çin çelişkileridir. Tüm Avrasya kıtasının istikrarı Rusya-Hindistan-Çin üçgenindeki ilişkilere bağlı olacaktır ve bu üçgenin tekdüze ve istikrarlı olmasını sağlamak Rus diplomasisinin çıkarıdır.

Avrupa'daki jeopolitik çelişkilerin ve Çin ile ABD arasındaki sorunların arttığı bir dönemde BRICS'in yakın zamanda genişlemesi, bu kuruluşun yüksek statüsünü ve önemini teyit etmektedir. **BRICS** henüz kendi tüzüğü, yönetmelikleri ve tüm üyeler için bağlayıcı kararları olan çok taraflı bir örgüt olarak ortaya çıkmamıştır. Ancak, yaptırımların başka bir tür ticaret engeli haline geldiği, giderek karmaşıklaşan uluslararası ortamda paralel, alternatif veya tamamlayıcı çözümlerin tartışıldığı ve geliştirildiği etkili bir kulüp haline gelmiştir.

Erişim: <https://valdaiclub.com/a/highlights/who-is-better-prepared-for-a-long-geopolitical/>

Anahtar Kelimeler: ABD, BRICS, Jeopolitik

5. Demokratik Erozyon Hakkında Bilinmesi Gerekenler / Brookings Institution (ABD)

ABD Temsilciler Meclisi'ndeki kaostan tutun eski bir Başkanın çok sayıda ceza davasına kadar Amerikan siyasetinde eşi benzeri görülmemiş pek çok olay yaşanmaktadır. Amerikan demokrasisinin sağlığı konusunda endişelenmek için pek çok neden vardır. Uzun süredir, bir demokrasinin çökmesi genellikle dramatik olaylar arasında yerini almaktadır. Bir diktatörün seçilmiş bir hükümeti devirmesi ve iktidarı zorla ele geçirmesi günümüzde bir otoriterin darbe yoluyla iktidara gelmesi nadir görülen durumlar arasındadır. Gerileme dönemindeki demokrasiler genellikle yavaş bir erozyon yaşayıp durumu tecrübe ederler. Seçimler yapılmaya devam eder, ancak yasal ve prosedürel değişiklikler oy vermeyi zorlaştırır, rakiplerin görevdeki kişilere ciddi bir şekilde itiraz etmesi zorlaştırılır. Genellikle aşamalı ve dönemsel olan süreç, seçim zaferini önemli bir politika etkisine dönüştürmeyi güçleştirir. Siyaset bilimci olan Daniel Ziblatt ve Steven Levitsky'nin sözleriyle: "İnsanlar hala oy veriyor ancak tehlikeli derecede aldatıcı bir

yolun içerisindeyiz. Seçilmiş isimler demokrasinin içini boşaltırken bir yandan da demokrasi görüntüsünü sürdürüyorlar.” Siyaset bilimciler gerçekleşen olguyu tanımlamak için “**Demokratik erozyon, Demokratik gerileme**” gibi çeşitli terimler kullanmaktadır.

Kaynak: Stefani Reynolds

ABD daha önce de demokratik gerileme yaşamıştır. Amerika'nın yönetim kurumlarının uzun süredir devam eden pek çok yönü makul bir şekilde anti-demokratik veya sivil özgürlüklere yönelik bir tehlike olarak eleştirilebilir. İç Savaş'tan sonra, "**Radikal Yeniden Yapılanma**" olarak bilinen kısa dönem boyunca, Siyahi erkekler Güney bölgesinde oy kullanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri ancak 1965'ten sonra, federal hükümetin nihayet Güney'deki Siyahi Amerikalıların oy kullanma haklarını korumasıyla, neredeyse genel oy hakkına kavuşmuştur. Amerikan hükümetinin kendine has özellikleri ve ülkenin ırk temelli siyasi dışlanmaya dayalı uzun tarihi, demokratik erozyona karşı özel hassasiyetler oluşturmaktadır. Ancak demokrasinin tüm dünyada gerilediğini ve ABD'nin demokratik gerileme konusunda yalnız olmadığını belirtmek gerekir. Uzun süredir ilk kez, dünyada liberal demokrasilerden daha fazla kapalı otokrasi vardır. Dünya nüfusunun neredeyse dörtte üçü bir otokraside yaşamakta ve dünyadaki tüm demokrasi seviyeleri en son 1980'lerin ortalarında görülen seviyelere gerilemektedir. Demokrasinin temel unsurlarını ülkeler arasında ve zaman içinde ölçmek ayrıca karşılaştırmak için sosyal bilimciler tarafından bir endeks geliştirilmiştir. Seçim süreçleri, siyasi katılım, hükümetin

işleyişi ve sivil özgürlüklerin göstergelerini izleyen ve bir araya getiren sağlam bir endeks araç seti kullanılmaktadır. ABD'nin artık dünyanın "Tam demokrasiler" (Kanada, Japonya ve Batı Avrupa'nın çoğu gibi) arasında değil, "Kusurlu demokrasiler" (Yunanistan, İsrail, Polonya ve Brezilya gibi) arasında yer aldığı sonucuna varılmıştır.

Erişim: <https://www.brookings.edu/articles/four-things-to-know-about-democratic-erosion/>

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, ABD, Demokratik Erozyon

6. Daha Geniş Bir Çatışmaya Hazırlık: İsrail-Hamas Savaşı Nasıl İlerleyebilir? / European Council on Foreign Relations (Almanya)

İsrail ile Hamas arasında Gazze'de devam eden savaş, daha geniş çaplı bir bölgesel çatışmanın eşiğindedir. Avrupa, önleyici diplomasiyi desteklemek ve gerilimin tırmanmasını önlemek için acilen bölgesel çabalara katılmalıdır. Bölgede daha geniş bir çatışmayı önleyebilmek için yoğun bir diplomasi ve büyük bir şans gerekmektedir. İsrail ile Lübnanlı Hizbullah grubu ve dolayısıyla İran arasında yıkıcı bir çatışma tehdidi oluşturan savaş, bölgesel düzenin geleceğinin şekillenmesinde belirleyici olabilir. Çatışmanın şiddetlenmesi, Suudi Arabistan ile İran arasındaki sakinleşmeyi ve İsrail'in bazı Arap devletleriyle giderek normalleşmesine tanıklık eden kırılgan bölgesel dönemini tersine çevirebilir. Şimdilik bölgesel aktörler kendi hassas dengelerini tehdit edecek istikrarsızlaştırıcı bir çatışmadan kaçınmak istiyorlar. Avrupa, çok geç olmadan önleyici diplomasiyi desteklemek üzere güçlerini birleştirmelidir.

İsrail'in 17 Ekim'de Gazze'de bir hastaneyi bombalaması ve ilk belirlemelere göre 400'den fazla Filistinli sivilin hayatını kaybetmesi Arap kamuoyunu alevlendirmiş ve Arap ülkelerinde kitlesel protestolara yol açmıştır. Ürdün, Mısır ve Filistin liderlerinin, İsrail ziyareti sonrasında ABD Başkanı Joe Biden ile görüşmeyi reddetmelerine yol açmıştır. İsrail'in Filistinlileri Gazze'den Mısır'a iterek bir daha geri dönememelerini sağlamaya çalıştığı yönündeki iddialar şiddetleniyor. Dolayısıyla Mısır Devleti de sınırını Filistin halkına açmayı reddederken, Ürdün ise Filistinlileri yerinden etmeye yönelik her türlü girişimi "Savaş ilanı" olarak göreceğini söylüyor. ABD, Hizbullah'ı İsrail'in kuzey sınırında

cephe açmaktan caydırmak için Doğu Akdeniz'e iki deniz saldırı grubunu yerleştirmiştir. Avrupa ise İran'ı daha fazla bölgesel gerginliği artırmaması konusunda güçlü bir şekilde uyarılmaktadır. Yapılan çıkarımlarda; Batı'nın, İsrail'in çok cepheli bir çatışma yerine Gazze'de Hamas'la mücadeleye yoğunlaştırmasına verdiği desteği gözler önüne sermektedir. Ancak, Batı'nın daha geniş çaplı bir çatışmanın yıkıcı sonuçlarından duyulan derin endişesini de yansıtmaktadır. Nedeni ise, böylesine korkunç bir şiddetin yaşanması sadece İsraililer ve Filistinliler için değil, aynı zamanda bölge için de bir trajedidir. Bölgesel gerilim azaldığında ve yenilenen angajmanın yapıcı bir iş birliği için fırsat sunduğu zaman, Orta Doğu tekrar savunmacı ve yıkıcı bir rotaya doğru sürükleniyor. Avrupa'nın, bölgedeki müttefiklerle ortaklaşa çalışıp aynı zamanda hem İran hem de Hizbullah ile devam eden Avrupa iletişim kanallarıyla iletişime devam etmesi gerekmektedir. Sonuç olarak, bölgenin daha geniş bir gerilimden kaçınmasını sağlamak için çok daha aktif bir şekilde rol alması şarttır.

Kaynak: Ali Hashisho

Erişim: <https://ecfr.eu/article/bracing-for-a-broader-conflict-how-the-israel-hamas-war-could-escalate/>

Anahtar Kelimeler: İsrail, Hamas, Filistin, Orta Doğu, ABD

7. Savunma Sanatı: Batı Neden Ukrayna'nın Askeri Sanayisini Büyütmesine Yardım Etmeli / ECFR (Almanya)

Ukrayna'yı füzelerin ilk vuruşundan bu yana Batılı müttefiklerin askeri desteği, Rusya'nın geniş çaplı işgaline karşı Ukrayna savunmasının temeli olmuştur. ABD ve Avrupa Birliği'nde mühimmat üretiminde önemli bir artış olmasına rağmen Batılı müttefiklerin askeri depolarında bunları finanse edebilecek siyasi irade ve fonlar sınırlıdır. Son zamanlarda Gazze'de patlak veren savaş Batı'nın desteği üzerindeki baskıyı daha da artırmıştır. Üstelik bazı Avrupa ülkeleri, teçhizatlarını askeri yardım olarak göndermek yerine kendi ordularını iyi durumda tutmanın daha pragmatik olduğunu fark etmiştir. Bu nedenle, Ukrayna ordusuna verilen desteğin uzun ömürlü olmasını sağlamak için Batı, kendi silah üretimini genişletmeli ve aynı zamanda Ukrayna'nın askeri-endüstriyel yeteneklerine yatırım yaparak kendi askeri yeterliliğini ve Avrupa'nın uzun vadeli güvenliğini artırmalıdır.

Batı'nın Ukrayna askeri üretimine verdiği desteğin ilk işaretleri, Eylül ayında Kiev'de düzenlenen ve 31 ülkeden 252 silah üreticisini bir araya getiren ilk Uluslararası Savunma Sanayii Forumu'nda görülmüştür. Forumdan hemen sonra 20 anlaşma imzalanmış ve yeni kurulan Savunma Sanayi İttifakı'na 59 şirket katılmıştır. Operasyonel güvenlik nedeniyle tüm taraflar anlaşmaların ayrıntıları konusunda sessiz kalırken, AFU'nun (Ukrayna Silahlı Kuvvetleri) forumda dile getirdiği talepler en acil üç ihtiyacı ortaya çıkarmıştır;

1. Topçu
2. Uzun Menzilli Silahlar
3. Dronlar

Rusya savaşı, Ukrayna'yı askeri endüstriyel yeteneklerini yeniden şekillendirmeye ve icat etmeye zorlamaktadır. Ortaklarının Ukrayna'ya yönelik askeri üretimlerini artırma yönündeki sınırlı yetenek ve iradeleri göz önüne alındığında, ABD ve Avrupa, Ukrayna'nın yurt içi silah üretim kapasitesini güçlendirmeye odaklanmalıdır. Bu strateji ilgili tüm taraflara faydalı olabilir. Ukrayna acil askeri ihtiyaçlarını karşılayabilecekken, ortakları da kendi çıkarları için askeri sanayilerini geliştirebilecek ve Ukrayna ile ilişkileri sayesinde

bazı siyasi gerilimlerden kaçınabilecektir. Şu anda ne Ukrayna'nın yerli silah üretimi ne de Batı'nın askeri desteğinin kapasitesi AFU'nun ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli değildir. Ukrayna'nın savunma ihtiyaçlarını karşılamının en uygun yolu, ortak üretimden başlayarak, Batılı ortakların Ukrayna'ya kendi sanayisini geliştirmesine yardımcı olması için sağlayacağı destekte yatmaktadır. Bu destek Batı'nın askeri yardımını tamamlayacak ve Ukrayna savunmasını silahlandırmak için siyasi ve mali açıdan daha istikrarlı bir tedarik zinciri oluşturacaktır. Rusya'nın savaşı uzatma girişimleri göz önüne alındığında, Ukrayna'nın uzun menzilli füzeler, top mermileri, insansız hava araçları ve diğerlerini üreterek kendini ayakta tutma yeteneğinde seri üretim gerektiren silahlar belirleyici olacaktır. Kısa vadede Ukrayna ordusunun mühimmat ihtiyacının karşılanmasına yardımcı olacak, uzun vadede ise Ukrayna ve ortaklarının savunma yeteneklerini güçlendirecek ve daha güvenli bir Avrupa geleceği sağlayacaktır.

Kaynak: Brendan Smilaowski

Erişim: <https://ecfr.eu/article/the-art-of-defence-why-the-west-should-help-ukraine-grow-its-military-industry/>

Anahtar Kelimeler: Batı, Ukrayna, Rusya, Savaş, Avrupa, Silah, Mühimmat

C. ÇEVRE

1. Hamas – İsrail Savaşı'nın Doğalgaz Piyasalarına Etkileri / Bruegel (Belçika)

Çatışmaların başlamasıyla İsrail'e doğalgaz sevkiyatı kesilirken ihracata geniş çapta olan olumsuz etkilerinin artması bekleniyor. 7 Ekim'de başlayan çatışma sonrası 9 Ekim'de İsrail Enerji Bakanlığı Gazze'nin 25km kuzeybatısında yer alan ve ülkenin iç talebini büyük ölçüde karşılayan Tamar platformundaki faaliyetleri durdurma kararı vermiştir. Tamar platformunun işleticisi Chevron'dan ek olarak İsrail ve Mısır'ı birbiriyle bağlayan en önemli boru hattında da gaz akışını geçici olarak durdurması istenmiştir. Ayrıca İsrail Enerji Bakanlığı, ülkenin enerji ihtiyaçlarını karşılama adına alternatif yakıt kaynaklarına ihtiyaçları olacağını söylemiştir. İsrail'in enerji karmasında doğalgazın payı 2000 yılında %0 iken, günümüzde %40'a kadar yükselmiştir. Elektrik üretiminde doğalgazın payı ise %70 seviyesindedir. 2009 yılında Tamar sahası ve 2010 yılında Leviathan sahasının keşfedilmesiyle İsrail'in enerji sisteminde majör değişiklikler yaşanmıştır. Ek olarak İsrail, keşfedilen gaz sahaları sayesinde hem Mısır'a hem de Ürdün'e doğalgaz tedarik eden ülke konumuna gelmiştir. İsrail, 2022 yılında toplam 21,9 milyar m³ doğalgaz üretimi gerçekleştirirken bunun 11,4 milyar m³'ünü Leviathan sahasından, 10,2 milyar m³'ünü ise Tamar sahasından elde etmiştir. Ülke içi doğalgaz tüketimi 12,7 milyar m³ olurken 5,8 milyar m³'ü Mısır'a, 3,4 milyar m³'ü ise Ürdün'e ihraç edilmiştir.

Tamar gaz sahası ilk kez bu savaş sebebiyle kapatılmamış, daha önce 2021 yılında da roketli saldırıların hedefi olduğu için kapatılmıştır. Bu dönemde yaşanan güvenlik sorunları sebebiyle gaz akışı alternatif rotalar aracılığıyla ihraç edilecek ülkelere gönderilmiştir. İsrail'de yaşanacak doğalgaz tedarik sıkıntısı direkt olarak Mısır'ı da etkilemektedir. Mısır'ın her geçen gün artan iç talebi ülke için sıkıntı oluştururken, Türkiye'ye ve Avrupa ülkelerine sevk edilen LNG (sıvılaştırılmış doğalgaz) arzını da tehlikeye sokmaktadır. Mısır'ın LNG ihracatı 2022 yılında 7 milyon ton olmuş ve bunun yaklaşık 5 milyon tonunu Avrupa Birliği'ne ihraç etmiştir. Avrupa Birliği'nin 2022 yılında LNG ithalatı 96 milyon ton, küresel doğalgaz ticaret hacmi ise yaklaşık 400 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. LNG piyasasının çok sığ olması, Mısır'daki tedarikçilerin küçük

olması, kış şartlarının ağırlaşması, Avrupa ve Asya'da gaz fiyatlarına yukarı yönlü baskı yapmaktadır. Finlandiya ve Estonya arasındaki doğalgaz hattına yapılan saldırı ve Avusturyalı LNG platformuna yapılan saldırı doğalgaz fiyatlarını yukarıya çeken baş tehditler olarak ortaya çıkmıştır. Hamas ve İsrail arasındaki çatışmalar artmaya devam ettikçe, İsrail'in Mısır, Ürdün ve Lübnan arasındaki doğalgaz projeleri sekteye uğramaktadır. Yaşanan çatışmalar Hürmüz Boğazı'ndan geçen birçok LNG tankerlerin geçişlerini ve bölgedeki doğalgaz iletim hatlarını da büyük ölçüde tehdit etmektedir.

Kaynak: Bruegel

Erişim: <https://www.bruegel.org/first-glance/israel-hamas-war-implications-gas-markets>

Anahtar Kelimeler: Doğalgaz, LNG, İsrail, Hamas, Orta Doğu, Enerji, Güvenlik

2. Vietnam'daki Kahve Yetiştiricileri Biber ve Meyve Üretimine Giriyor / CIRAD (Fransa)

Vietnam Brezilya'dan sonra dünyanın en büyük ikinci kahve üreticisidir. Büyük ölçekli kahve yetiştiriciliğinin ortaya çıkması, çiftçilerin geniş tarım arazileri açmak için siyasi ve ekonomik reformları değerlendirdiği 1990'lı yıllara kadar uzanıyor. Şu an 650.000 hektardan fazla alanda Robusta ve benzer türdeki kahveler yetiştirilmektedir. Küresel

piyasalarda işlem gören tüm tarım ürünleri gibi, kahve de önemli fiyat değişikliklerine tabidir. Vietnamlı üreticiler duyarlılıkları ve fiyat dalgalanmalarına karşı uyum sağlama yetenekleriyle tanınırlar. Örneğin; 2000'li yıllarda kahve fiyatı krizi sırasında, birçok kahve yetiştiricisi kahve ekim sıraları arasına biber tohumları ekerek çiftliklerini çeşitlendirmeye başlamıştır. Yakın zamanlarda, durian ve macadamia fıstığı gibi meyvelerin fiyatlarındaki artışla beraber meyve ağacı sayıları artmaktadır.

Kaynak: C. Rigal

Yapılan araştırmalar üreticilerin, yetiştirdikleri ürünleri çeşitlendirerek arazilerini yoğunlaştırdıklarını ortaya koymuştur. Her yeni ekimde, daha önce ekilen mahsuller çeşitlendirilmektedir. Kahve, biber ve meyve ağaçlarını birleştiren en çeşitli sistemler artık en yoğun ve en üretken sistemlerdir. CIRAD ziraat mühendisi Clement Rigal bu sistemler hakkında “Maliyet-brüt ürün analizi, bu sistemlerin fiyat dalgalanmaları açısından en karlı ve dayanıklı sistemler olduğunu gösterdi.” demiştir. Vietnam’ın orta yaylalarında, çiftçiler genellikle ürün seçimlerini piyasa dalgalanmalarına göre belirlemektedir. Örneğin biber fiyatları yükseldiğinde birçok çiftçi biberi kahveye tercih etmiştir. Ancak bu yaklaşım, arz ve talebi düşünmeden verilen kararlar içerdiği için birçok çiftçiye iflasa sürüklemiştir. Sonuç olarak istikrarlı geliri garantilediği ve gelecek için sürdürülebilir, uzun vadeli tarımsal kalkınmayı teşvik ettiği için **mahsul çeşitlendirilmesi** en iyi seçenektir. Kahve ve biber yetiştiriciliği şüphesiz önümüzdeki yıllarda gelişmeye devam edecektir. Dikilen meyve ağaçları yakın zamanda tamamen üretken hale

gelecektir. Bu meyve ağaçlarından bazılarının yerini yeni bir ekim dalgasının alacağı ve arazilerdeki çeşitliliği daha da arttıracığı varsayılıyor.

Erişim: <https://www.cirad.fr/en/press-area/press-releases/2023/vietnam-coffee-growers-are-diversifying>

Anahtar Kelimeler: Vietnam, Kahve, Biber, Tarım, Çiftçi

3. Kurumsal Sürdürülebilirliğin Bir Sonraki Aşaması: Tüketici Su Kullanımının Ele Alınması / World Resource Institute (ABD)

“Su hedefleri belirlemek” kurumsal sürdürülebilirlik alanında giderek büyüyen bir trend haline gelmiştir. “Cargill, Mars, Tyson Foods” vb. gibi büyük şirketlerin kendi tesislerinde tedarik zincirlerinde su kullanımını azaltma ve su kalitesini iyileştirme hedefleri vardır. Ancak operasyonel ve üretime dönük olan su hedefleri yalnızca değer zincirinin üretim aşamasındaki su risklerini ve etkilerini ele almaktadır. Sabun, şampuan, diş macunu, çamaşır deterjanı, bulaşık deterjanı ve diğer tüketim ürünleri üretilirken çok fazla suya ihtiyaç duyulur. Ancak tüketiciler ürünleri kullandığında genellikle daha da fazlasına ihtiyaç duyulmaktadır. Artan tüketici su talebine rağmen, sadece birkaç şirket su kullanımı ile alakalı sorunları ele almaya başlamıştır. Günümüzde dünyadaki tatlı su çekimlerinin %13'ü evsel kullanım içindir. Evsel su talebi son 50 yılda %600 artarak tarımsal ve endüstriyel talepten çok daha hızlı bir artış göstermiştir. Küresel su ihtiyacını karşılamak için, dünyanın 2030 yılına kadar mevcut arzdan %56 oranında daha fazla suya da talepte %56'lık oranda bir azalmaya ihtiyacı olacaktır.

Artan su stresi; insanların yaşamları, işleri, enerji ve gıda güvenliği hatta işletmelerin kârlılıkları için de bir sorundur. Örneğin, 2016 yılında Unilever CDP'ye Brezilya'da 2015 yılında yaşanan kuraklığın Sao Paulo'daki halkın duş alma ve çamaşır yıkama sıklığını azaltmasına neden olduğunu bildirmiştir. Oluşan davranış değişikliğinin, kişisel ve ev bakım ürünlerinin satışlarını azalttığı bildirilmiştir. 2017 tarihli bir Dünya Bankası raporunda, su kesintilerinin firmanın türüne bağlı olarak satışlarda %8,7 ila %34,8 arasında bir azalmaya yol açabileceği tahmin edilmiştir. Şirketler, su tüketimi konusunda yeni hedeflerini belirlemenin yanı sıra hedeflere ulaşılmasında yol gösterici olarak bazı

yollara başvurabilir. Su restorasyon projeleri, ürün inovasyonu, tüketici eğitim kampanyaları vb. seçenekler, şirketlerin değer zincirlerini pozitif etkileyebilir. Hızla değişen iklim, geleceğin artık geçmişe benzemeyeceği anlamına geliyor. İşletmeler; tüketicilerin, toplumların ve şirketlerin giderek su sıkıntısı çeken bir dünyada hayatta kalmalarına yardımcı olmak için uyarlanabilir ve ileri görüşlü olmalıdır. Günümüzde dünyanın karşı karşıya olduğu su sorunları ele alındığında, işletmeler sadece dört duvar arasında ve tedarik zincirlerinde değil, aynı zamanda tüketici kullanımı aşamasında da su üzerindeki etkilerinin sorumluluğunu üstlenmelidir.

Kaynak: WRI

Erişim: <https://www.wri.org/insights/corporate-downstream-targets-consumer-water-use>

Anahtar Kelimeler: Su Kullanımı, Su Talebi, Su Sorunu, Tüketim

4. Elektrik Sağlayıcıları %100 Yeşil Enerji Vaat Edebilir mi? / MISES Institute (ABD)

Jane L. Johnson "MISES Institute" yazarı olarak: "Elektriğin nasıl üretildiği ya da evlerimize nasıl ulaştığı ile ilgilenmeden, bir düğmeye bastığımızda ışıkların yanmasını bekliyoruz. Telefon direklerinin, başımızın üstündeki tellerin, güneş panellerinin ve kırsal alanlarda yer alan yel değirmenlerinin farkındayız. Elektrik faturalarımızı ödediğimiz sürece, elektrik şirketlerinin bir şekilde elektriğimizi temin edeceğine güveniyoruz.

Kullandığımız elektriği kim üretiyor? Nereden geliyor? Elektrik düğmesine bastığımızda bize nasıl ulaşıyor? ve **Elektrik üretimi**, bizlere sık sık söylendiği kadar **'Yeşil' mi?** ifadelerini yazısında kullanmıştır.

Jane L. Johnson: "Ülkenin dört bir yanındaki konut ve işyeri elektrik müşterilerine üç farklı türde enerji sağlayıcısı hizmet vermektedir. IOU; yatırımcıya ait kamu hizmeti kuruluşu olarak bilinen geleneksel tekel, bir belediyenin sahip olduğu kamu enerji kuruluşu, CCA; yatırımcıların sahip olduğu kamu hizmeti enerji tedarik sistemine bir alternatif olarak kullanılır." CCA'nın mevzuatı dokuz eyalet (Massachusetts, Ohio, California, Illinois, New Jersey, New York, Rhode Island, Virginia ve New Hampshire) tarafından kabul edilmiş, nispeten yeni bir kâr amacı gütmeyen tedarikçi türüdür. CCA programları yerel yönetimlerin, mevcut kamu hizmeti sağlayıcılarından iletim ve dağıtım hizmeti almaya devam ederken, işletmeler ve belediye hesapları adına alternatif bir tedarikçiden elektrik satın alınmasına olanak tanır. Bahsedilen kuruluşlar, toplu bir şekilde şebeke olarak adlandırılan ve elektriği üreticilerden tüketicilere ulaştıran birbirine bağlı bir ağı oluşturmaktadır.

Amerikan nüfusunun %11'inden fazlasını barındıran Kaliforniya'da enerji piyasaları serbestleştirilmiştir. Eyalet genelinde iki yüzden fazla belediyede, on dört milyon müşteriye, on bir binden fazla temiz enerji elektrik alım anlaşması ile hizmet veren yirmi beş CCA'ya ev sahipliği yapılmaktadır. Söz edilen yirmi beş CCA'ya ek olarak, Kaliforniya'da üç büyük IOU şirketi bulunmaktadır: Pacific Gas and Electric, Southern California Edison ve San Diego Gas and Electric. Bahsedilen şirketler eyaletin enerji dağıtım altyapısının önemli bir kısmına sahiptir. 2002 yılında Kaliforniya yasama meclisi, kısa bir süre sonra kurulmaya başlayan CCA'ları kabul eden bir yasa tasarısını (Assembly Bill 117) kabul etmiştir. CCA'lar, karbon emisyonlarını azaltmak ve iklim değişikliğine karşı koymak için "Yeşil" enerji (yani güneş veya rüzgarla üretilen) sağlamayı vaat etmektedir.

Erişim: <https://mises.org/wire/can-electricity-providers-promise-100-percent-green-energy-probably-not>

Anahtar Kelimeler: Elektrik, Altyapı, Yeşil Enerji, Kaliforniya

D. SOSYAL

1. Küresel Açlık Düşündüğümüzden Daha da Kötü / Rosa Luxemburg Stiftung (Almanya)

Ne kadar gıda üretilirse üretilsin ne kadar ucuza satılırsa satılsın, bitkilere ne kadar tarım ilacı sıkılsa ya da toprağa ne kadar suni gübre dökülse de **küresel açlık bitmeyecektir**. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Organizasyonu'nun (FAO) açlığı ölçmek için kullandığı parametreler son yıllarda açlığın artmaya devam ettiğini göstermektedir. 2022 yılında yaklaşık 828 milyon insan açlıktan etkilenmiştir. FAO, önümüzdeki on yıl için açlık sorununu bitirme adına planlanan uygulamalar yapılsa bile 2030 yılına gelindiğinde hala 660 milyondan fazla insanın açlıktan etkileneceğini öngörmektedir. FAO, küresel açlığı ölçebilmek adına yetersiz beslenmeyi bir gösterge olarak ölçmektedir. **"Sakin yaşam"** şartları altında minimum alınması gereken kalori miktarı 1600-1800 olarak belirtilirken, açlığın yoğun olduğu toplumda insanların sakın değil ağır yaşam koşulları altında hayatlarını sürdürmesi nedeniyle bu miktarın çok üzerinde kalori yakmaktadır. Örneğin; Hindistan'da üç tekerlekli motor sürücüsü günde 3.000-4.000 arasında kalori yakmaktadır.

FAO'nun açlığı ölçmek için kullandığı metodoloji, dünya çapında 2,1 milyar kişiyi etkileyen mikro besin eksikliği olan kişileri ve mevsimsel açlık yaşayan yaklaşık 2,37 milyar insanı değerlendirmeye almamaktadır. Fakat, FAO'nun ölçümleri sadece kusurlu değil aynı zamanda manipülatiftir. 1996 yılında gerçekleşen Dünya Gıda Zirvesi'nde 186 Hükümet, Dünya Gıda Güvenliği Deklarasyonu'nu imzalayarak 2015 yılına kadar küresel açlığı yarıya indirmeyi taahhüt etmiştir. Ancak günümüzde küresel açlığı bitirme üzerine kurulan odaklar genel olarak küresel güneyde yer alan ülkelere odaklanmaktadır. Roma Deklarasyonu 2015 yılına kadar küresel açlığı %50 oranında azaltma sözü verirken Binyıl Kalkınma Planları %40 oranında azaltma sözü vermiştir. Açlığı sonra erdirmeye yönelik yaklaşım daha çok mahsul verimine, üretkenliğe ve daha fazla kalori üretilmesine yoğunlaşarak tarım sektörünün son 70 yılda büyük bir verim artışı elde etmesine yardımcı olmuştur. 1960'tan 2016 yılına kadar gıda fiyatları, sağlanan sübvansiyonlar sayesinde düştüğü için kalori üretimi %217, tahıl üretimi ise %193 artmıştır. Kalori

üretimini maksimuma çıkartma adına uygulanan politikalar sonucu genetik çeşitlilik geçen yüzyılda yaklaşık %75 azalmıştır. **Dünyadaki gıdanın %75'inden fazlası on iki bitki ve beş hayvan türünden** gelirken, dünya çapında **üretilen kaloringin %60'ından fazlası** yalnızca **mısır, buğday ve pirinçten** gelmektedir. Endüstriyel tarım küresel çapta iklim değişikliğine katkıda bulunan en büyük ikinci faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Küresel endüstriyel gıda sistemi kalori üretmede etkili olsa da bu kaloriyi eşit şekilde dağıtma konusunda başarılı değildir. Teorik olarak 10 milyardan fazla insanı beslemekte, pratikte ise açlığı bitirecek kadar kalori üretilmektedir. Artan ormansız, habitat kaybı ve kirliliğe yol açan yıkıcı tarım uygulamalarına son verilmesi gerekmektedir.

Kaynak: IMAGO

Erişim: <https://www.rosalux.de/en/news/id/51050/global-hunger-is-worse-than-you-think>

Anahtar Kelimeler: Açlık, Besin, FAO, Tarım, İklim Değişikliği

2. Afganistan Ölümcül Depremlerden Kurtulmaya Çabalarken Zorlu Bir Kış Yaklaşıyor / World Food Programme (İtalya)

Dünya Gıda Programı acil olarak Afganistan'da meydana gelen depremden kurtulan insanların yiyecek ve yeni barınma yerleri için 18,8 milyon dolar gerektiğini, zorlu hava şartlarından etkilenen korumasız insanlara yardım için ise 400 milyon dolarlık yardıma

ihtiyaç olduğunu duyurmuştur. Afganistan'ın Batı Herat ilini vuran büyük depremler serisi 1.400 kişinin ölmesine, yaralanmasına ve depremin yaşandığı köylerin tamamen yıkılmasına neden olmuştur. Depremi yanı sıra yaklaşan kış dönemi bölgedeki olumsuzlukların üst seviyeye çıkmasına neden olmaktadır. Art arda meydana gelen depremlerden sonra bölgeye ulaşan Dünya Gıda Programı (WFP) yetkilileri bölgede yaşanan yıkımları incelemiştir. WFP yetkilisi Kropf ülkede kırk yıldır çatışmaların sürdüğünü, yüksek oranda gıda güvensizliği yaşandığını, son beş yıldır ülkede var olan kuraklık ve iki yıldır ekonomik problemlerin ülkedeki yaşamı ve halkı mahvettiğini vurgulamıştır.

WFP şimdiye kadar 34.000 depremzedeye ulaşmıştır. Program, önümüzdeki üç ila yedi aylık süreçte 100.000 insana ulaşarak hem gıda hem de barınma ihtiyaçlarını karşılamayı planlamaktadır. Ek olarak depremzede insanların acil ihtiyaçlarını karşılamak adına diğer programlar için ayrılan bütçeden kaynak sağlayabileceği belirtilmiştir. Yaklaşan kış sezonu öncesi korumasız insanlar adına yaklaşık 400 milyon dolar yardım talep edilmektedir. Ülkede yaşanan depremler yaklaşık on milyon insana yapılan gıda ve temel ihtiyaç yardımını kesmiştir. İnsani yardım kuruluşları ülkede yaşanan depremin en çok kadınları ve çocukları öldürdüğünü vurgulamıştır. Ayrıca, ülkedeki hayvancılığı ve tarımı da büyük ölçüde yok etmiştir.

Kaynak: Hasib Hazinyar

Erişim: <https://www.wfp.org/stories/afghans-dig-out-deadly-quakes-difficult-winter-looms>

Anahtar Kelimeler: Afganistan, Deprem, Depremzede, Gıda, Kış, Yardım

3. 2023 Dünya Gıda Günü: Su ve Gıda Güvenliğine Yaklaştıracak Eylemler / International Food Policy Research Institute (ABD)

2023 Dünya Gıda Günü (16 Ekim) “Su yaşamdır, su besindir ve lütfen kimseyi geride bırakmayın.” temalarına odaklanmıştır. Yeterli miktarda ve kalitede olan suyun, biz insanlar da dahil olmak üzere dünyadaki tüm yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olduğundan kimsenin şüphesi olmasa da su genellikle hafife alınmaktadır. Sebebinin büyük ölçüde, gıda sistemleri, enerji üretimi ve imalat dahil olmak üzere diğer birçok hayati süreçteki rolünün genel olarak görünmez kalmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. İnsanların çok azı **tarımın dünyada tüm su kullanımının yarısından fazlasını tükettiğini** ve su kirliliğinin gıda güvenliği endişelerine önemli bir katkıda bulunduğunu bilmektedir. Su sistemleri ciddi bir kırılma noktasına yaklaşırken farkındalıktaki boşluk ciddi bir sorundur. Nüfus ve ekonomik büyüme nedeniyle kişi başına düşen su kaynakları hızla azalırken, daha fazla insan, mahsul ve hayvan gelişim için daha fazla tatlı suya ihtiyacı vardır. Şiddetli yağış, sellerin eşlik ettiği kuraklıklar, fırtınalar ve yaygın kirlilik temel amaçlar için kullanılan su kaynaklarının büyük bir bölümünü elverişsiz hale getirmektedir. Suyun; ekosistemlerin, toplulukların ve tarımın sürdürülmesindeki temel rollerine daha fazla dikkat edilmediği ve desteklenmediği takdirde, gıda sistemleri giderek daha fazla zarar görecektir. Dolayısıyla yetersiz beslenme daha da artacak ve daha fazla insani krize yol açacaktır.

Ülkeler genellikle tarımsal üretim sistemlerinin kendi sınırları içinde ne kadar arazi kapladığına dair bilgi sahibidir. Ancak çoğu ulusal ve yerel yönetim gıda üretimi, içme suyu veya endüstriyel üretim için ne kadar su kullanıldığını bilmemektedir. Birçok değerlendirme, biyofiziksel veya teknik faktörlere ve ilişkilere dayalı olarak hesaplanan su kullanımına dayanmaktadır. Hem yağmurla beslenen hem de sulanan tarım sistemleri, besin değeri yüksek gıdaların fiyatlarının düşürülmesinde, insanların bu gıdaları alabilecek geliri elde etmelerinde ve yerel pazarlarda mevcut gıda çeşitliliğinin artırılmasında önemli rol oynamaktadır. Ancak, tarımın tükettiği devasa su miktarları göz önüne alındığında, su tasarrufu ve verimliliğinin teşvik edilmesine odaklanılmalıdır.

Su ve gıda kayıpları sadece üretim sırasında değil, aynı zamanda tüm gıda değer zinciri boyunca özellikle de besin değeri yüksek hayvansal gıdalar ile meyve ve sebzeler için

meydana gelmektedir. Bazı gıdalar çok çabuk bozulabilir ve önemli hasat sonrası yönetim veya işleme ve tüketim merkezlerine etkin pazar bağlantıları gerektirir. İklim değişikliği ve diğer küresel streslerin ortasında, artan sayıda ortak su ve gıda krizi daha fazla çatışma ve göçe yol açmaktadır. Kanıtlanmış önlemlerle birlikte harekete geçmek dayanıklılığı artırabilir, su ve gıda güvenliği ile ekosistem sağlığını güçlendirebilir. 2023 Dünya Gıda Günü teması, su ve gıda konusunda boşa gitmesine izin vermememiz gereken ortak eylem için bir giriş noktası sunmaktadır.

Kaynak: Prasanta Biswas

Erişim: <https://www.ifpri.org/blog/world-food-day-2023-five-actions-get-us-closer-water-and-food-security-all>

Anahtar Kelimeler: Dünya Gıda Günü, Su ve Gıda Güvenliği

E. TEKNOLOJİ

1. Siber Köprü: Hindistan'ın Küresel Güney'de Siber Kapasite Oluşturması / Indian Council of World Affairs (Hindistan)

Teknolojik ilerleme, siber uzayı insan faaliyetleri için vazgeçilmez hale getirmiştir. Siber uzayın siyasi, sosyal, ekonomik ve güvenlik üzerindeki etkileri, siber uzayın kontrolü konusunda büyük güçler arasında stratejik rekabete yol açmıştır. Siber uzaya yönelik bu sıfır toplamlı yaklaşım, **Küresel Güney** olarak adlandırılan **Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki çeşitli ülkeler** için büyük sonuçlar oluşturmaktadır. Küresel Güney, bir yandan internet kullanıcılarının sayısında en hızlı büyümeye tanık olmaya hazırlanırken, diğer yandan siber kapasite eksikliği nedeniyle siber tehditlere ve kırılganlıklara en açık ülke olmaya devam etmektedir. Hindistan, Küresel Güney'in siber uzaydaki bu açmazını fark etmiş ve bu nedenle siber uzayda Küresel Güney'e özel olarak odaklanan aktif katılım ve ortaklığa dayalı alternatif bir yaklaşım benimsemiştir. Hindistan'ın siber yaklaşımının ana ayağı, Küresel Güney ülkelerinde siber kapasite inşasını ilerletmektir. **Siber uzay**; insanların küresel bilgisayar ağlarının birbirine bağlanması yoluyla etkileşime girdiği yazılım katmanları üzerine inşa edilen, bilginin işlenmesine, manipülasyonuna, sömürülmesine ve artırılmasına izin veren, kurumlar ve politikalar tarafından desteklenen bir alandır. Siber uzay, giderek daha savunmasız ve çatışmalı bir hale gelmiştir. Bir zamanlar eşit ve güçlendirici bir alan olarak hayal edilen siber uzayın, devlet ve devlet dışı aktörler tarafından kötü niyetli amaçlarla giderek daha fazla kullanıldığına tanık olunmuştur.

Uluslararası siyasette siber uzay, yüksek siyasetin sorunlu alanına dönüşmüştür. Büyük güçler kendi ulusal çıkarlarını karşılamak için siber politikalar ve stratejiler geliştirirken, Küresel Güney'deki ülkeler hala kötü niyetli siber olaylarla mücadele edebilecek teknik, kurumsal ve politik kapasiteden, yani siber kapasiteden yoksundur. Siber kapasite geliştirme, siber uzayın güvenli, emniyetli ve açık bir şekilde kullanılmasını sağlamak için ülkelerin ve kuruluşların sınırlar ötesinde birbirlerine yardımcı olmalarını sağlayan bir araç olarak 2000 yılının ortalarında ortaya çıkan nispeten yeni bir kavramdır. Bir ülkenin siber kapasite geliştirmesi; (1) güçlü bir kurumsal yapı, (2) teknik bilgi birikimi ve (3)

politika yetenekleri olmak üzere üç temele dayanmaktadır. Asya ve Afrika bölgesi dijital bağlantının en hızlı genişlemesine tanıklık edeceğinden, bu bölgenin siber kapasite geliştirme yoluyla en üst düzeyde siber güvenliğe ihtiyacı vardır ve Hindistan siber kapasite geliştirmeye odaklanmak için siber uzayın bu karmaşık gerçekliğini anlamıştır.

Hindistan'ın amacı hükmetmek ve kontrol etmek değil, siber kapasite inşasında Küresel Güney'in bir ortağı olmaktır. Hindistan; diyaloglar yürüterek, insan kaynaklarını ve becerilerini geliştirmek için teknik eğitimler gerçekleştirerek, Mutabakat Zabitleri (MOU) imzalayarak, eğitim merkezleri açarak, India stack ve UPI gibi yerli teknolojileri değiş tokuş ederek Küresel Güney'de siber kapasite oluşturmaktadır. 2021 yılında Hindistan birçok siber diyalog gerçekleştirmiş ve çeşitli ülkelerle siber güvenlik ve ICT merkezli 34 aktif Mutabakat Zaptı imzalamıştır. Hindistan çok taraflı düzeyde siber kapasite geliştirme konusunda kapsamlı çabalar sarf etmektedir. Devlet ve devlet dışı aktörler siber uzayda hem mağdur hem de fail konumundadır. Siber uzayda nerede durulduğu nerede oturulduğuna bağlıdır, dolayısıyla ABD ve Çin siber uzay hakimiyetinin dümenindedir ve her ikisi de **siber hegemon** olmak için birbirlerini geçmeye çalışmaktadır. Hindistan siber uzaydaki bu sıfır toplamlı oyuna alternatif bir vizyon ve perspektif sunmakta ve bu nedenle siber kapasite geliştirme yoluyla Küresel Güney'de ortaklıklara odaklanmaktadır. Bununla birlikte, Hindistan'ın karmaşık siber tehditleri ve güvenlik açıklarını karşılamak için 2013 Ulusal Siber Güvenlik politikasını acilen güncellemesi gerekmektedir.

Erişim: https://www.icwa.in/show_content.php?lang=1&level=1&ls_id=10078&lid=6428

Anahtar Kelimeler: Kapasite, Siber, Siber Uzay

2. Çip Diplomasisi - Teknoloji Ortaklığının Analizi / Stiftung Neue Verantwortung (Almanya)

Hükümetler küresel yarı iletken değer zincirinde ne gibi roller oynuyor? 2020 yılının başında yaşanan küresel çip kıtlığı nedeniyle hükümetler, yerel endüstrilerin yurt dışından gelen çiplere olan bağımlılığı konusunda yeniden düşünmeye başlamıştır. Bunun sonucunda Avrupa Birliği, ABD ve diğer bazı ülkelerde sübvansiyon telaşı

başlamıştır. Ancak hükümetler, onlarca yıllık uzmanlaşma ve ulusötesi iş bölümünden sonra, küresel yarı iletken tedarik zincirinin yeniden kıyıya taşınamayacağını da fark etmiştir. ABD ve Avrupa Birliği'nin sahip olduğu endüstriler yarı iletken üretimi, kimyasallar, ekipman ve vb. konusunda Japonya, Tayvan, Kore Cumhuriyeti ve Singapur gibi yabancı ülkelere bağımlı olmaya devam edeceklerini kabul etmiştir. Bu nedenle, bu ulus ötesi değer zincirinin dayanıklılığını güçlendirmek için teknoloji ortaklıkları yoluyla stratejik iş birliğinin önemini kabul ederek bakışlarını daha fazla dışarıya çevirmişlerdir. Örneğin AB'de bu yeni çip diplomasisi biçimi, Japonya, Kore Cumhuriyeti (KC) ve Singapur ile "**Hint-Pasifik İş birliği Stratejisi**" şemsiyesi altında Dijital Ortaklıklar yoluyla hayata geçirilmektedir.

Hükümetler çeşitli ortaklarla iş birliği yaparken farklı öncelikler belirlemiş ve yapılan analiz sonucu **üç temel çıkarım** yapılmıştır:

- Vasıflı çalışan sıkıntısı küresel yarı iletken endüstrisinin karşılaştığı temel zorluklardan biri olmasına rağmen, çoğu hükümet ortaklığı bu hedefe ulaşmak için somut uygulama stratejileri sunmak bir yana, yarı iletken işgücü gelişiminden bile bahsetmemektedir. ABD-Hindistan Kritik ve Gelişen Teknoloji Girişimi ve Japonya-ABD Ticari ve Endüstriyel Ortaklığı, en azından muğlak ifadelerle de olsa bu konuya değinen az sayıdaki girişimden biridir.
- Avrupa Komisyonu, AB-ABD Ticaret ve Teknoloji Konseyi (TTC) ve Japonya, Kore Cumhuriyeti ve Singapur ile Dijital Ortaklıklarında araştırma iş birliği, krize hazırlık ve sübvansiyonlar konusunda şeffaflık konularına odaklanmış görünmektedir.
- ABD için yarı iletken değer zincirinde iş birliğini motive eden temel faktörlerden biri Çin'den coğrafi olarak uzaklaşmaktır.

Yarı iletken endüstrisinin sadece ihracat ve yatırım kontrolleri veya sübvansiyonlar gibi jeoekonomik önlemlerle ilgili olarak değil, aynı zamanda dış ilişkiler ve ticaretle ilgili bir teknoloji ekosistemi olarak da politika yapıcılarının merkezinde olmaya devam ettiği görülmektedir.

Erişim: <https://www.stiftung-nv.de/en/publication/chip-diplomacy>

Anahtar Kelimeler: Çin, Küresel Değer Zinciri, Teknoloji

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. Brookings

Dijital Endüstrileri Düzenleme

Çevrimiçi Etkinlik (14.11.2023)

Brookings Enstitüsü'nün kıdemli üyelerinden Mark MacCarthy "Dijital Endüstrileri düzenleme: Kamu Gözetimi Rekabetçiliği, Gizliliği Korumayı ve İfade Özgürlüğünü Nasıl Teşvik Eder?" adlı kitabını yayınlamıştır. Kitapta, teknolojik rekabetteki başarısızlıklara, mahremiyetin dijital endüstriler tarafından nasıl ihlal edildiğinden ve bilgi gizliliğine yönelik geniş kapsamlı tartışmaya yer verilmiştir. Gerçekleştirilecek etkinlikte, kitabın yazarı MacCarthy ile dijital endüstri konusunda soru-cevap yapılacaktır.

Erişim: <https://www.brookings.edu/events/regulating-digital-industries/>

2. Aspen Institute

Liderliğimizi İnsanlığımız ile Kökleştirmek

Çevrimiçi Etkinlik (15.11.2023)

2024 yılında ABD'de yapılacak seçim öncesi oy verme motiflerinin seçimi nasıl etkileyeceğiyle alakalı inceleme yapılması önemlidir. Yapılan incelemeler ülkedeki iki önemli partinin gücü hakkında ne söyleyecek? Seçmen kompozisyonu seçimde yaşanabilecekleri gösterir mi? Seçmenleri en çok hangi sorunlar etkiliyor? Sorunlar yerel mi ulusal mı? sorularına cevap aranacak ve tartışılacaktır.

Erişim: <https://www.brookings.edu/events/what-do-the-2023-off-year-elections-mean-for-2024/>

3. Belfer Center

Enerji Politikaları Semineri: Ulaşım ve Isıtmanın Elektrifikasyonu

Çevrimiçi Etkinlik (20.11.2023)

Belfer Center'da Çevre ve Doğal Kaynaklar programında araştırmacı olan Christine, Ulaşım ve Isıtmanın Elektrifikasyonu başlıklı etkinlikte konuyla alakalı konuşma yapıp daha sonra katılımcılarla soru-cevap yapacaktır.

Erişim: <https://www.belfercenter.org/event/energy-policy-seminar-electrification-heating-and-transport-uncovering-pivotal-role-user>

4. International Food Policy Research Institute

Meksika'da Obezite ve Bulaşıcı Olmayan Hastalıklarla Mücadele

Çevrimiçi Etkinlik (21.11.2023)

Küresel çapta 18 yaş üstü obezite ve aşırı kilolu insan sayısı 1975 yılından günümüze kadar yaklaşık üç kat artış göstermiş, 1,25 milyondan fazla kişinin aşırı kilolu olduğu, 650 milyon kişinin de obezite olduğu tespit edilmiştir. Obezite ve aşırı kilolu olma durumu 340 milyon 5-19 yaş arası kişileri etkilemektedir. Yaklaşık olarak 5 yaş altı obezite ve aşırı kilolu çocuk sayısı 39 milyondur. Gerçekleştirilecek etkinlikte de konu hakkında uzmanlar soru-cevap şeklinde katılımcılara bilgi verip tartışacaktır.

Erişim: <https://www.ifpri.org/event/33rd-annual-martin-j-forman-memorial-lecture>

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor **için Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM'ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda 2023 yılında da ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam ediyoruz.**